

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen
op zaterdag 24 oktober 1964

LOUIS FRANCK

Rede uitgesproken door Mr. J. VAN DEN HEUVEL

Vlaming zijn om wereldburger te worden, maar Belg te blijven.

Mensen van het talent, de persoonlijkheid en de wilskracht van Louis Franck zijn zó zeldzaam, dat het past dat wij, Vlaamse advocaten, *zijn figuur* in ere houden voor het nageslacht, als een *lichtbaken* op de weg naar verdere vervolmaking.

Weliswaar werd reeds door onze confrater Mr. Jacques Dauwe, op de hem eigen bijzondere wijze over Louis Franck gehandeld, ter gelegenheid van de plechtige openingszitting van de Conférence du Jeune Barreau in 1957.

Het is nochtans toegelaten, ja, het is een plicht, ook aan Louis Franck te *herinneren* in het kader van de Vlaamse Conferentie van onze balie.

Louis Franck zelf zou het overigens ten zeerste op prijs gesteld hebben dat aldus bij twee openingszittingen over hem gesproken werd.

Dit is trouwens ook gerechtvaardigd want Louis Franck behoorde tot de twee conferenties en was in beide even actief.

Amper 25 jaar oud, *was hij reeds openingsredenaar* voor de Conférence du Jeune Barreau op 21 oktober 1893, *met een naar vorm en inhoud buitengewone rede* « L'Evolution morale et la crise pessimiste à la fin du 19e siècle », maar ondanks zijn succes aldaar, was hij tegelijkertijd één der meest verdienstelijke ijveraars voor de nog maar enkele jaren bestaande Vlaamse Conferentie der Balie.

Hij zou trouwens *bij de viering* van het 10-jarig bestaan der Vlaamse Conferentie, in 1896, *een opmerkelijke feestrede uitspreken* « Taal en Nationaliteit », waarin de *Vlaamse herleving* werd beschouwd van uit een nieuw standpunt, namelijk het verband tussen de taal van het volk en de bloei der cultuur. In de lijn van deze gedachte zou de Vlaamse Beweging in haar geheel zich verder ontwikkelen.

Zijn Vlaamsgezindheid belette hem echter niet in 1898, op 30-jarige leeftijd, Voorzitter te worden van de Conférence du Jeune Barreau.

Het was ook voor de Jeune Barreau dat hij zijn lezingen gaf over de eenmaking van het zeerecht, welke gedachten zo *schitterend* zouden verwezenlijkt worden, *onder zijn impuls*, in het Comité Maritime International.

Steeds bleef hij echter op de bres voor de Vlaamse rechtswetenschap.

Reeds Minister van Koloniën, aanvaardde hij in 1920 de leiding van de Bond der Vlaamse rechtsgeleerden, die onder zijn werking de samenstelling van de commissie bekam voor de vertaling van onze wetboeken.

Jaren achtereen zou hij de bezielende Voorzitter zijn der Vlaamse rechtskundige Congressen.

Wanneer hij in 1925 opnieuw als feestredenaar optrad voor de Vlaamse Conferentie, bij de Hugo Grotius-hulde, wees hij er zeer bijzonder op dat Hugo Grotius tot de eersten had behoord, die de *samenhorigheid van wetenschap en volkstaal hadden begrepen*.

Kan men Louis Franck dan halfslachtigheid verwijten?

Zeker niet, maar, zoals de meeste Vlaamse leiders, sprak hij thuis Frans, en hij zag er geen bezwaar in het ook in de Conférence du Jeune Barreau te *gebruiken*.

Hij heeft steeds gemeend dat het hem als Vlaming vrij stond zich ook in het Frans uit te drukken, zoals hij zich overigens ook *zeer vlot en met grote zwier* uitdrukte in het Engels en in het Duits. Hij achtte het echter de plicht van ieder Vlaming zijn eigen taal te kennen en bij te dragen tot de ontwikkeling van het Vlaamse volk, en niemand zal kunnen beweren dat Louis Franck aan *die plicht* is te kort gekomen.

Over de politieke juistheid van die opvatting kan wellicht geredetwist worden, *maar als sterke persoonlijkheid* had Louis Franck genoeg aan zijn eigen overtuiging om zich niet te bekommeren om de mening van anderen.

Die karaktertrek zal hem trouwens steeds bijblijven; van een eens verworven overtuiging was hij nog moeilijk af te brengen en hij streed er dan voor met zijn enorm talent, zijn buitengewoon verstand en zijn onuitputtelijke werkkraft.

En inderdaad Louis Franck geloofde in wat hij deed, en hij voerde het uit met onblusbare geestdrift en taai wilskracht. Vandaar zijn geliefkoosde slagzin: «*Liever een leven zonder vreugde, een leven vol ontgoocheling en neerlagen, dan een leven zonder daden.*»

Overigens, in de politiek, is het niet nodig gelijk te hebben om te ondernemen, noch gelijk te krijgen, om te volharderen.

En ondernemend en volhardend was Louis Franck. Alhoewel hij graag sprak en zichzelf ook graag hoorde spreken, was Louis Franck voor alles een man van de daad.

In zijn leven zal hij meer strijden en meer realiseren dan wie ook in het Belgisch openbaar leven, ook in het kader van de Vlaamse beweging, waar vele extremistische hardroepers hem toch nog als voorbeeld van efficiëntie mogen nemen.

Zijn geloofsbelijdenis vinden wij reeds in zijn openingsrede voor de Conférence du Jeune Barreau: «*Le salut est dans l'Idéal et dans l'Action;*

Il est mauvais que dans l'infinie complexité des petites occupations quotidiennes, l'homme sente sa vie s'en aller en miettes et sa volonté en poussière.»

* * *

Louis Franck werd met de helm geboren op 28 november 1868 uit Antwerpse ouders, behorend tot de gewone burgerij. Hij ging naar de gemeenteschool te Antwerpen en daarna naar het Koninklijk Atheneum, waar hij zich reeds als student deed opmerken door, zowel in de derde als in de rhetorica, de eerste prijs te behalen én in het Frans, én in het Nederlands in de algemene examens van de Belgische Athenea.

Dan reeds is hij de stichter van een studiekering, de redacteur van een studententijdschrift en vooral de schrijver van verschillende essays: over zijn leraar Jan Van Beers, over de Poesje, over Pol De Mont. Hij is dan 16 jaar.

Als 17-jarige schrijft hij een lijvig essay *in het Frans*, over Victor Hugo, voor wie hij een grote bewondering had.

De verrassing kwam echter wanneer de jonge Louis Franck, op de dag der plechtige prijsuitdeling, gevraagd voor een toespraak rechtstond om zijn dank en zijn fierheid uit te drukken over het onderwijs dat hij op het Atheneum had mogen genieten. Hij oogstte alsdan zijn eerste ovatie.

Ook deze karaktertrek zou Louis Franck bijblijven, dat hij moeilijk op een vergadering kon aanwezig zijn, zonder er het woord te nemen.

Zijn verdere studies deed hij aan de Vrije Universiteit te Brussel en maakte er een erezaak van, steeds de grootste onderscheiding te behalen.

In 1890 is hij dokter in de rechten en begint hij zijn weergaloze carrière als advocaat. Zijn stage doet hij op het kantoor van Mr. Jules Vrancken, toen de belangrijkste maritieme studie van Antwerpen. Na het helaas te vroegtijdig overlijden van zijn patroon, zal hij diens cliënteel piëteitvol bewaren.

Maar reeds was Louis Franck als advocaat door de geluidsmuur der onbekendheid gebroken, toen hij in het geruchtmakend proces van de *betogers voor het algemeen stemrecht* de vrijspraak had bekomen voor de socialistische leiders van «*De Werker*».

Nog andere belangrijke strafzaken plaatsten hem in de schijnwerper der belangstelling en hij wordt adjunct-secretaris van de «*Internationale Unie voor strafrecht*», gesticht door Prins, Van Hamel en von Liszt.

Weldra zal hij zich echter definitief wenden naar de zeevaart, verzekerings- en handelszaken en zijn studie wordt de eerste van de Stad.

Na 3 jaar balie openingsredenaar in de Conférence du Jeune Barreau, na 6 jaar feestredenaar voor de Vlaamse Conferentie der Balie, bereikt hij reeds na 8 jaar balie een eerste toppunt in zijn loopbaan als hij in 1898, in hoedanigheid van secretaris-generaal, aanzit bij de eerste grote vergadering te Antwerpen van het Comité Maritime International, dat op zijn initiatief en volgens zijn ideeën gesticht werd.

Meer dan 15 jaar als secretaris-generaal, en na de oorlog 1914-18, steeds als Voorzitter, zou Louis Franck het Comité Maritime International leiden tot belangrijke realisaties, uiterst zeldzaam feit voor een internationale conferentie. Onder die verwezenlijkingen: de internationale conventies op aanvaringen, op hulp en bijstand, op de verantwoordelijkheid van de scheepseigenaars, op voorrechten en hypotheeken, op de cognosementen, op de onschendbaarheid van staatsschepen.

Dit buitengewoon succes is uit te leggen door twee factoren: de geniale formule en het gezag van Louis Franck.

Erkende autoriteit op het gebied van zeerecht, waarover hij trouwens verschillende publicaties op zijn actief zou brengen, had hij ook het voordeel de verschillende talen der afgevaardigden te kennen, zodat het als vanzelfsprekend was dat hij de werkzaamheden leidde en daarbij voor onmiddellijke vertalingen zorgde.

Zijn werkkraft en assimilatievermogen, zijn wel-sprekendheid, zijn grondige kennis der behandelde vraagstukken, zijn handigheid ook, evenals zijn gezond verstand, dat hem steeds toeliet het essentiële te bereiken, zelfs al moest het bijkomstige er onder lijden, hebben meegebracht dat dit Antwerps initiatief op haast mirakuleuze wijze tot een internationaal erkend organisme werd en ook tot een internationaal succes.

* * *

Aldus werd eens te meer bewezen dat alles aankomt op de persoon.

De beste formules, de voortreffelijkste instellingen zijn slechts waard van de individuen ervan maken. Dat is waar voor het huwelijk en voor de democratie; dat is ook waar voor het Comité Maritime International.

Kwam de sterke persoonlijkheid van Louis Franck het Comité Maritime International ten goede, dan heeft het Comité Maritime International op zijn beurt wel iets gedaan voor Louis Franck.

Zijn internationale faam deed de belangrijkste zaken naar zijn studie vloeien, die stilaan van een gewoon kantoor een pleitnatie werd.

Schitterend advocaat, mogen zijn pleidooien opgenomen worden in bloemlezingen van welsprekendheid.

Zijn verweer, bijvoorbeeld voor het Hof van Beroep te Gent in 1912, in de zeer belangrijke zaak der maritieme syndikaten, zal steeds als een model van het genre kunnen beschouwd worden.

Edmond Picard formuleerde het lapidair: «*Il est formidable.*»

Hij slaagde er zelfs in Parijse advocaten een minderwaardigheidscomplex te bezorgen, toen hij aldaar ging pleiten voor de internationale arbitrage in zake Deppe-Hohenlohe.

* * *

Het zal U dan ook wellicht verwonderen dat deze verstandige man *in de politiek ging. Daarbij is het bepaald ongewoon er mee te beginnen, als men reeds gearriveerd is.*

Het is echter juist wegens zijn gevestigde faam, dat de Antwerpse liberale partij op hem beroep zou doen om Jan Van Rijswijk op te volgen, die zich wegens ziekte uit het openbaar leven moest terugtrekken.

Na veel aandringen van Max Roosees aanvaardde Louis Franck op de vooravond van de verkiezingen en hij werd onmiddellijk gekozen als volksvertegenwoordiger in mei 1906. Ondanks zijn reeds drukke andere bezigheden, zou Louis Franck zich met *geestdrift en met ongewoon realisatievermogen* op dit nieuwe werkterrein begeven, dat hem hoe langer, hoe meer zou opsloppen, om hem ten slotte vanaf de oorlog 1914-18 haast volledig in beslag te nemen.

De balie verloor aldus een eminente advocaat, maar België werd een grote politieke figuur rijker.

Het *meest wonderbare* bij Louis Franck is wel de *grote verscheidenheid in zijn activiteit en de voorbeeldige ernst* in al wat hij deed, zij het als advocaat, zij het als politiker en Minister of later als Gouverneur van de Nationale Bank.

Reeds vóór 1914 is hij één van de meest gezaghebbende politieke leiders, wiens redevoeringen in het parlement door vriend en vijand met even grote aandacht beluisterd worden, een alleszins zeldzame eer voor een politiker.

Hij buigt zich over de sociale problemen en draagt bij tot de wet op het bediendenkontraat en het krediet aan de middenstand.

Overtuigd strijder voor het algemeen stemrecht, ondertekent hij in 1909 met Emile Vandervelde het desbetreffende *wetsvoorstel*.

Op sociaal gebied is Louis Franck trouwens steeds progressief geweest en hij ijverde reeds vroeger voor minimum lonen, maximum arbeidsduur en maatschappelijke zekerheid.

Herhaaldelijk bewerkte hij ook een samenwerking met de socialisten en in vele belangrijke problemen zou de linkerzijde, onder zijn invloed, een eensgezinde houding aannemen.

Op die manier behaalde hij trouwens één van zijn grootste politieke zegepralen, namelijk de stemming van de wet van 1909 op de persoonlijke dienstplicht, de afschaffing van het verwerpelijk stelsel van de loting en van de vervangingen, dit tegen de opvattingen in van de toenmalige katholieke regering.

Ondertussen behartigde hij ook de Antwerpse belangen. Na een geweldige strijd tegen de regering, de katholieke partij te Antwerpen en de pers, droeg hij bij tot de definitieve verwerping van het plan de loop van de Schelde te wijzigen tussen de Kruisschans en de rede te Antwerpen, de zogenaamde «Grote Doorsteek».

Het opmerkelijke was dat Louis Franck ook in het parlementaire midden zijn gezag kon opdringen, zonder daarom zijn tegenstanders te overladen met scheldwoorden. Hij bleef integendeel in ieder debat *steeds voorkomend, waardig, in één woord beschaafd*. Zijn onverstoerbare koelbloedigheid hielp hem door de heetste vuren. Hij zou die zelfs niet verliezen, wanneer hij op het einde van zijn leven het mikpunt werd van de hatelijke en zeer persoonlijke aanvallen van fascistische leider Léon Degrelle.

Niet alleen bleef Louis Franck steeds ijzig kalm, maar hij glimlachte ook nog naar zijn tegenstrever. Dat was meer dan de meeste mensen verdragen konden, en menig zenuwstelsel geraakte in de war bij het

zicht van die glimlachende wederpartij, die van de Olympus scheen af te dalen.

Vandaar de al dan niet lieflijke benamingen: «Le marchand de sourires» - «La Joconde» - «De Vlaamse sirene».

Eén ding staat vast: moest de televisie ten tijde van Louis Franck hier bestaan hebben, hij zou als *politieker* voor het kleine scherm wonderen hebben kunnen verrichten, wat niet van al onze politieke leiders kan gezegd worden. Bovendien had Louis Franck gezond verstand en kende hij reeds de kneep zijn interviews als monologen voor te bereiden.

Zijn superieure houding leidde echter ook tot het verwijt dat hij hoogmoedig was, en voorwaar aan overdreven nederigheid heeft Louis Franck zich nooit bezondigd.

Maar waarom zou een Sinjoor nederig zijn, vooral als hij de gaven heeft, die Louis Franck had?

Werd van hem niet gezegd: «Louis Franck is in onze Vlaamse samenleving een verschijning zo mooi en zo volledig als de grote figuren uit de Renaissance».

Hij verdiende die lof, niet alleen wegens zijn met panache verworven successen in de professionele en politieke wereld, maar ook, en misschien vooral, omdat hij daarbuiten nog tijd vond voor de kunst in al haar uitingen en *steeds blijf gaf van mannelijke wilskracht en durf*.

Was hij niet, naast zijn eigen literaire activiteit in tal van essays en artikels, de bezielande medewerker van «Van Nu en Straks», de stichter van de «Vlaamse Gids», van «Kunst van Heden» en van de «Maatschappij der Nieuwe Concerten», en tevens de gekende verzamelaar van schilderijen en beeldhouwwerken?

Was hij ook niet de wereldreiziger, die na zijn reizen in Spanje, Turkije, het Verre Oosten, Indië, Egypte en vooral Kongo, zijn indrukken te boek stelde in merkwaaardige publicaties?

En was hij ten slotte niet de onverschrokken sportman die het aandurfde reeds in 1884, als één der eersten in België, op een fiets te rijden en, als lid van Antwerp Bicycle Club, de reis Antwerpen-Trier per fiets te doen? Fietsen, wel te verstaan, van het ijzingwekkend model met een zeer groot wiel van vóór en een klein wielje van achter, zodat de ongelukzalige berijder steeds het risico liep met een zware slag tegen de aardvlakte terecht te komen. De vrees van te vallen weerhield Louis Franck echter nooit.

De Matterhorn, de Mont Blanc en de Dolomieten zagen hem glimlachend verschijnen op hun toppen, waar hij zijn naamkaartje in de daartoe bestemde bus achterliet, zodat de toekomstige Koning Albert van België, bij een latere beklimming van dezelfde top met veel genoegen, alhoewel met een tikje verwondering, vaststelde dat één van de parlementairen van zijn land *een zo hoog niveau bereikt had*.

Zeër vroeg ook zou Louis Franck zijn verplaatsingen per vliegtuig doen, in een tijd waar zulks nog tot het avontuurlijke behoorde.

Die uitzonderlijke man vinden wij terug bij het begin van de oorlog 1914-18. Hij is dan 46 jaar en zijn prestige is enorm. Het is als vanzelfsprekend dat *hij een leidende figuur zal worden in bezet België*. Hij wordt benoemd tot Voorzitter der Intercommunale Commissie en zetelt op het Stadhuis te Antwerpen in het Kabinet van de Burgemeester. De Duitsers zullen hem trouwens «Herr Oberbürgermeister» noemen.

Reeds van in het begin van de oorlog *stelt hij, samen met burgemeester De Vos en senator Ryckmans, een daad, die heel wat stof zal doen opwaaien, nl. de overgave van Antwerpen aan de Duitsers, om een nutteloze*

beschieting te doen ophouden. Alhoewel verantwoord en trouwens later volledig goedgekeurd door Koning en legerleiding, meenden sommigen dat die overgave toch te vroeg gebeurd was, wat niet moet verwonderen in een tijd waar men, omwille van de vaderlandsliefde, Brussel ook wilde laten verdedigen door de garde civique tegen de aanrollende Duitse legers.

Erger is echter het feit dat men die overgave gebruikt heeft om praatjes rond te strooien over zijn Duitsgezindheid, wat zou te pas gebracht worden om ook hem als Flamigant na de oorlog, verdacht te maken.

* * *

Als hoogmoed echter de hoogste vorm van moed is, dan heeft niemand meer dan juist Louis Franck dit geïllustreerd door zijn houding tegenover de bezetter. Hij was de opsteller van de talrijke, zeer stoutmoedig geformuleerde protesten tegen de deportaties, de oorlogsbelastingen, de Duitse politiek van tweedracht tussen Walen en Vlamingen de administratieve scheiding van België, de von Bissing-Universiteit te Gent, en ook tegen de politiek der activisten en hun Raad van Vlaanderen.

Na herhaalde vervolgingen, kwam Louis Franck dan ook tenslotte op 4 maart 1918 in Duitse gevangenschap terecht en zou meer dan 8 maanden in Duitsland opgesloten blijven.

Hij was toen echter reeds erkend als één der onbetwistbare leiders der Belgische politiek, als de toekomstige Minister. In het schaduw-kabinet, dat tijdens de bezetting regelmatig te Brussel vergaderde, gaf hij leiding en raad. In een confidentiële nota in juli 1916 gericht aan de regering achter het front, heeft hij reeds de toekomstige politiek van België na de oorlog uitgestippeld, met een breedheid van geest en een inzicht, die niets anders dan bewondering kunnen afdwingen.

Als Koning Albert onmiddellijk na de wapenstilstand op het Kasteel te Loppem de toonaangevende personiteiten samenroept met het oog op de te volgen politiek, is Louis Franck er dan ook bij.

Hij wordt door de Koning voorgesteld als Minister van Koloniën, in het Kabinet van nationale unie dat dan gevormd werd. Die keuze moest niet verwonderen, want Leopold II had reeds vroeger de waarde van Louis Franck geapprecieerd, naar aanleiding van de naasting van de onafhankelijke Kongo-Staat door België.

Hij zou onafgebroken aan het hoofd van het Departement van Koloniën blijven, onder 4 opeenvolgende regeringen en kon aldus zeer sterk zijn persoonlijke stempel drukken op de koloniale politiek, die hij in nieuwe banen leidde, daarbij steunend op zijn grondige kennis der verschillende koloniale stelsels en op persoonlijke vaststellingen.

Hij getroostte zich daartoe de moeite een reis van niet minder dan 9 maanden te ondernemen doorheen gans Kongo, en schrikte er niet voor terug hierbij meer dan 2 maanden onder een tent in de brousse te leven, waar gewoonlijk de Ministers geen andere brousse kenden dan die van de Administratie te Brussel.

Vooraf slaagde hij er echter in de publieke opinie in het voordeel van Kongo te veranderen, zodat meer Belgen zich aan de kolonie gingen interesseren.

De stichting en de verdere uitbouw der Koloniale Hogeschool te Antwerpen zijn ook zijn werk.

Tijdens dit ministerschap kreeg hij ook enkele maanden het Departement van Justitie onder zijn beheer,

toen de titularis Emile Vandervelde weerhouden was door de onderhandelingen te Versailles. Het is mogelijk dat hij hiervan gebruik gemaakt heeft om enkele, *steeds noodzakelijke*, liberale benoeringen te doen, maar zeker is het dat hij het stelsel van de enige rechter heeft doorgevoerd, dat ons thans nog zoveel genoegens bezorgt.

* * *

Na de val van het ministerie in 1924 verschijnt Louis Franck van lieverlede terug aan de balie.

Wel kan hij zich verder laten gelden op talrijke internationale congressen, waaraan hij steeds even actief blijft deelnemen;

Wel heeft hij nog zijn professoraat aan de Universiteit te Brussel;

Maar het gewone leven van de advocaat schijnt hem niet volledig meer te kunnen boeien. Vele vroede confraters zien overigens ook niet in waarom zij die plechtstatige collega, die zovele zaken naar zich toe haalt, een bijzondere eerbied of sympathie zouden betonen.

Denkt hij dan ook niet aan zichzelf als hij, *bij gelegenheid van zijn feestrede in de Vlaamse Conferentie in 1925*, aan Hugo Grotius laat zeggen: « Gij weet niet hoeveel tijd mij die ondankbare praktijk ontrooft... Processen kosten den werkzaamsten mens *een schat van moeite en tijd*... Zij leveren bovendien *noch dank, noch roem* op: ternauwernood heb ik mij van het gros mijner ambtgenoten onderscheiden en dit nog alleen *wegens een paar gelukkig afgelopen zaken* ».

Zoals Grotius zal Louis Franck de balie definitief verlaten. Zoals Grotius zal hij ondervinden dat de hoge ambten niet steeds zonder gevaar zijn.

Louis Franck zou deze les van de geschiedenis aan den lijve ondervinden, als Gouverneur van de Nationale Bank van België.

Met zijn aangeboren zuinigheid, had hij nochtans de nodige aanleg. Reeds in mei 1913 had hij grote deining verwekt door in de Kamer een strenge kritiek uit te oefenen op het financieel beleid van de toenmalige regering.

Na de oorlog werden zijn waarschuwingen in de wind geslagen. Als de Belgische munt in 1925 dan een geweldige crisis kent en het stabilisatieprogramma van de regering mislukt, zien wij Louis Franck *andermaal op de voorgrond treden. De regering wordt ten val gebracht*, maar in de nieuwe regering van Nationale Unie weigert Louis Franck de aangeboden portefeuille van Koloniën, om integendeel zijn volledige steun te geven aan de nieuwe Minister van Financiën, Francqui, die overigens veel begrip zal tonen en in oktober 1926 het Gouverneurschap van de Nationale Bank aan Louis Franck zal aanbieden, die deze niet-onaardige betrekking niet weigert. *Onmiddellijk lukt hij trouwens*, samen met Francqui, het mirakel van de muntstabilisatie dank zij een fantastische lening die hij te Londen wist te bekomen. Zijn gezag als financier is meteen ook gevestigd, zelfs internationaal, en jarenlang zal hij van dit triomfantelijk succes genieten. Ainsi le barreau mène à tout, à condition d'en sortir.

Louis Franck was toen 58 jaar en zelfs de « Pourquoi-Pas ? » wist niet waarom hij als gouverneur gekozen was geworden. Louis Franck zou het nochtans 11 jaar blijven, tot aan zijn dood, en ééns te meer zou zijn sterke persoonlijkheid er tot uiting komen, zodanig dat de activiteit van de Bank zich als het ware vereenzelvigde met deze van haar gouverneur.

Wellicht om alle misverstand uit te sluiten, maakte hij van de frank, een belga, munteenheid die overigens nooit bij het publiek ingang zou vinden, maar waaraan Louis Franck toch vasthield.

Alhoewel hij zich met verbazende werkwijze en kennis van zijn taak kweet, zou hij weldra ondervinden dat hoge bomen veel wind vangen.

In het algemeen belang, dekte hij herhaaldelijk, met zijn verworven gezag, netelige toestanden, om paniek in het land te vermijden, b.v. bij de crisis van 1930 en bij de devaluatie van 1935, of om lastercampagnes de kop in te drukken. Ten slotte zou hijzelf hiervan het slachtoffer worden. Niet bevreesd voor incidenten of voor de publieke opinie, zocht hij als het ware de verantwoordelijkheden. Hij verwachtte er zich blijkbaar niet aan, dat hij een uitverkoren zondenboek zou worden van een nieuwe wanorde in de Belgische politiek. Enkele beslissingen van onze magistratuur kwamen hierbij Leon Degrelle zeer van pas. Tegenover de spectaculair geësceneerde aanvallen van deze laatste, kon hij nog een hooghartige zelfbeheersing stellen, maar de twijfel aan zijn onkreukbaarheid kon hij blijkbaar niet verdragen.

Op Oudejaarsavond 1937 verliet hij ons plotseling, zonder dat hij nog het gelukkig einde kende van heel die hatelijke campagne.

Zijn leven en zijn ideeën zullen ons echter steeds als voorbeeld dienen. Al was het maar voor zijn houding in de Vlaamse Beweging, waaraan ik mijn laatste beschouwingen zou willen wijden.

* * *

Het is inderdaad, naar mijn mening, interessant na te gaan wat deze uitzonderlijke man hierover dacht, te meer daar Louis Franck geen demagoog was, die de flamingantenpolitiek nodig had om er te komen, wel integendeel.

Vergeten wij bovendien niet dat zijn realisaties zich situeren in een tijd dat het nog bijzonder moeilijk was iets van belang te verwezenlijken op Vlaams gebied. *Het flamingantisme was toen in alle partijen nog een soort smokkelgoed*, terwijl het nu een publicitair hoofd-artikel geworden is.

Voeg daarbij de invloedrijke weerstand van de hoge geestelijkheid, en men begrijpt onmiddellijk dat de perfectie toen niet met één slag te bereiken was, maar dat integendeel langs wegen van geleidelijkheid moest gemanooeuvreerd worden, desnoods met toegevingen aan een sterkere tegenstander als het niet anders kon, daar in een democratisch parlementair regime men nu eenmaal een meerderheid moet vinden om een wet gestemd te krijgen. *Dit besef van het politiek mogelijke was bij Louis Franck steeds aanwezig, en zijn grote verdienste was ook andersdenkenden te kunnen overhalen, door zijn overtuigende welsprekendheid, door zijn gezag en door het vertrouwen dat hij inboezemde, juist omdat hij zich niet gedroeg als een fanatieke extremist.*

De soms ontgoochelende flaminganten, die beweerden dat men hun «een slechte frank» in de handen had gestopt, hadden moeten bedenken dat hij tenslotte voor het Vlaamse volk concrete resultaten bereikte, die in de loop der jaren automatisch zouden leiden tot een steeds verder voortschrijdende vervlaamsing.

Aldus in 1910 de *wet Franck-Segers op het gebruik van het Nederlands* in het middelbaar onderwijs.

Aldus vooral het wetsvoorstel Franck-Van Cauwelaert-

Ansele, ingediend op 31 maart 1911 en strekkende tot de geleidelijke vervlaamsing van de Rijksuniversiteit te Gent.

Dank zij Franck werd het nog voor de oorlog in de Kamer goedgekeurd, maar het uitbreken der vijandelikheden stelde er een brutaal einde aan, terwijl de Duitse en activistische politiek in verband met de Gentse Universiteit nog lang na de oorlog vruchtbare discussies zou mogelijk maken.

Op 22 november 1922 werd het wetsvoorstel opnieuw ingediend met de tekst en met de *Memorie van Toelichting*, die Louis Franck 11 jaar te voren had geschreven.

Het werd tenslotte in 1923 de Wet-Nolf, die Louis Franck mee opstelde en in het Parlement met klem verdedigde.

Franck zelf was de eerste om te erkennen dat die wet geenszins ideaal was, maar het was iets, een begin op de weg naar de volledige vervlaamsing.

Het is in deze strijd dat Franck, Van Cauwelaert en Huysmans de geschiedenis zouden ingaan als de «drie kraaiende hanen». Na een enthousiaste meeting in de Harmonie te Antwerpen op 18 december 1910, gingen zij op kruistocht naar de steden van het Vlaamse land om overal de vervlaamsing der Gentse Universiteit te prediken, terwijl het kleinere gevogelte het goede woord in de dorpen verspreide.

Voorvalt hierbij op het gezamenlijk optreden van de drie Belgische politieke partijen, dit trouwens in overeenstemming met de opvatting van Franck dat de Vlaamse Beweging een te belangrijke aangelegenheid was om ze over te laten aan één enkele politieke partij, met al de gevaren van electorale demagogie daaraan verbonden.

Zijn *Memorie van Toelichting* is een sterk stuk politiek proza, één van zijn meesterwerken.

Wij vinden er, in belangrijke mate, de gedachten terug, die hij reeds ontwikkelde in zijn feestrede «Taal en Nationaliteit» voor de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, 15 jaar vroeger.

Vanzelfsprekend vertrekt Louis Franck steeds van de vaststelling dat de rechten der Vlamingen op taalgebied op flagrante wijze zijn miskend geworden, met de illusie aldus in België de taaleenheid te kunnen verwezenlijken.

Om de ijdelheid van dit streven aan te tonen, brengt hij een rijke argumentatie voor, tot staving van zijn stelling dat een volk niet van taal verandert.

Anderzijds wijst hij op de behoefte van het volk om in zijn eigen taal begrepen te worden door zijn elite en door het openbaar gezag. *De taal is het wezen van het volk.* Niets is daarbij belangrijker dan een middelbaar en een hoger onderwijs in de eigen taal.

Hij is niet tegen de Franse taal, en nog minder tegen de Franse cultuur, maar de minderwaardigheid van het Nederlands, als taal en als cultuur, kan hij niet aanvaarden.

Hoort met welke zwier, met welke overtuiging hij zich uitdrukt hier, voor deze zelfde Vlaamse Conferentie:

«Een volk moet leven voor *Recht en Schoonheid!* Daartoe heeft het *kracht en genie* van doen.

Er is geen *kracht buiten karakter.*

Er is geen *genie zonder persoonlijkheid.*

Karakter is wilskracht, fierheid, zelfbetrouwen.

Hoe denkt ge dat ge *wilskracht* zult ontwikkelen

als ge gedurende eeuwen een volk laat leven in het onrecht; als gedurende eeuwen alle kinderen uit de lagere standen zich *vernederd* moeten voelen tegenover de beampten, de rechters, de onderwijzers van hun eigen land, welke de taal niet kennen die de hunne is!

Hoe denkt ge dat ge *fierheid* zult aankweken in een volk waar de *kleinkinderen* zouden blozen over de onwetendheid der grootouders, in een volk tot wie ge zegt: ontleer uw taal, die tot niets goed is, en gaap U blind op de taal ener grote natie!

Hoe denkt ge *zelfbetrouwen* te houden in een volk, dat ge *losscheurt* van zijn eigen verleden en dus mistrouwen inboezemt voor al wat vroeger geweest is of gedaan werd; in een volk, dat eeuwen zal moeten leven zonder voeling tussen «hogere en lagere standen»!

Was Louis Franck aldus een flamingant, dan bleef hij toch ook een Belg, heftig gekant tegen ieder separatisme.

Als hij op 14 juni 1930 zijn conferentie voor het Institut de France te Parijs begon met de vraag: «Le mouvement flamand constitue-t-il un danger pour l'unité nationale belge?», dan antwoordde hij hierop overtuigd, neen.

Trouwens, zegde Franck, «geen van de grote Belgische partijen zou, zonder zich te zelfmoorden, de separatistische formules kunnen aankleven».

Dat hij daarbij, voor de aandachtig luisterende academiciëns, de fabel vertelde van de Belgische natie, die reeds eeuwen vóór 1830 bestond, kunnen wij hem niet kwalijk nemen, want wij hebben dat ook allemaal geleerd in onze «Geschiedenis van België» en wij kunnen nog altijd de vindingrijkheid bewonderen van de geleerden, die deze geschiedenis hebben uitgedacht.

Van gewicht is, dat hij volkomen begreep dat alle Belgen belang hebben bij het bewaren van het bestaande staatsverband, omdat *geen enkele* andere oplossing meer waarborgen bood van volkswelvaart en individueel geluk.

Daarom ook is Louis Franck tijdens de oorlog heftig tegen iedere collaboratie met Duitsland, maar tegelijkertijd ook tegen iedere politiek die België, na de oorlog, zou maken tot een vazalstaat van Frankrijk of Engeland.

En is hij daarom ook geen voorstander van de kennis der beide landstalen, wat normaal moet bijdragen tot de nationale verstandhouding?

Bij hem was die kennis van het Frans overigens geen probleem, niet alleen wegens zijn buitengewone aanleg voor talen, en zeker niet wegens een bijzondere voorliefde voor het Frans, maar vooral omdat gans de Vlaamse elite toen de Franse taal machtig was.

Beter kan het niet gezegd dan in zijn luid toegejuichte formule: «Drie zaken willen wij, Vlamingen, niet:

1. Aan de Walen de kennis onzer taal opdringen.
2. Ons vijandelijk aanstellen tegenover de Franse taal en ze bannen uit Vlaanderen en uit het onderwijs.
3. De bestuurlijke scheiding.

Wat we willen is eerbied voor onze taal en eerbied voor ons volk.»

* * *

Herhaaldelijk verzekerde hij tijdens de debatten in het Parlement, over de vervlaamsing in het onderwijs, dat elke beschaafde mens in het Vlaamse land het Frans volkomen zou blijven kennen, omdat het nuttig en zelfs onmisbaar is.

Ook Frans Van Cauwelaert verklaarde dat, en Van Isacker, en Segers, en ook August Vermeylen.

Die *verwachting* is echter niet in vervulling gegaan. De vervlaamsing heeft geleid tot eentaligheid en de Vlaamse elite, in haar geheel, beheerst het Frans niet meer, alleszins niet de nieuwe generaties.

Om met *zekerheid* een taal te kunnen spreken, heeft men praktisch nodig, en volstaan enkele lesuren per week niet, gesteld nog dat de leraars Frans kennen.

Louis Franck zou dat moeilijk kunnen verstaan hebben en ik geloof ook niet dat hij het zou hebben goedgekeurd, al is het een moeilijk probleem te weten wat de beste oplossing voor het Vlaamse volk is.

Dat de massa eentalig is, maakt geen verschil uit want zij is het steeds geweest.

Het is bij de zogenaamde elite dat de verandering vooral is waar te nemen.

Het was overigens het uitgesproken doel der Vlaamse Beweging de hogere en leidende standen tot volkomen kennis en gebruik van het Nederlands te brengen, met het oog op de grotere culturele bloei van het Vlaamse volk.

Buiten enkele weerstandskernen, heeft de beweging dit hoogstaand doel bereikt.

De actie tegen het Frans heeft ongetwijfeld ook bijgedragen tot meer taalzuiverheid in het Nederlands.

Verzorgd Nederlands is nu een zekerder teken van voornaamheid en van gezag dan het gebruik van een gebrekkig Frans.

Laten wij echter, als Vlamingen, de buitengewone kans niet ontglippen, die ons hier geboden wordt op dit kruispunt van Europa om vertrouwd te blijven met het Frans én met het Nederlands, met een Romaanse en een Germaanse taal, wat voor ons de poorten geopend houdt tot enorme taalgebieden.

De slimme patriciërs van de Vlaamse beweging hebben dit sedert lang begrepen en lieten de eentaligheid voor het plebs. Ten slotte zal trouwens geen politieke lijn de Vlamingen hun zin voor realisme doen verliezen.

Reeds sturen vele Vlamingen hun kinderen periodisch naar een franssprekend milieu om hen met het Frans vertrouwd te maken; zij mogen hierbij weten dat zij aldus aansluiten bij een eeuwenoude traditie in onze gewesten.

Alleen moeten wij met *fierheid* onze Vlaamse taal blijven spreken, als zeker teken van het besef van onze eigen waarde.

In het Europa van nu en van morgen geldt dat meer dan ooit. Wij moeten echter steeds indachtig zijn dat taalmoeilijkheden geen Belgische exclusiviteit zijn en dat het slechts tot drama's komt, waar er misbruik wordt van gemaakt voor politieke doeleinden.

Het moet niet komen tot een strijd tussen Walen en Vlamingen, voor de goede postjes en de lieve centen van enkelen, zonder dat taal of cultuur daarbij nog een wezenlijke rol spelen.

Wij mogen hier Louis Franck citeren in zijn nota aan de Regering in 1916: «Il faut organiser un régime d'entière égalité et de parfaite justice; la législation ayant ainsi épuisé ses ressources, le problème sortira du domaine politique, pour rentrer dans le domaine de la liberté individuelle, et des nécessités économiques, et par là même de l'apaisement».

Laten wij de geboden kansen niet verknoeien, door aan de woorden van sommigen, die het volk niet vertegenwoordigen, een betekenis te hechten, die zij niet hebben.

Laten wij liever een houvast zoeken in de opvattingen van Louis Franck. Hij was een eerlijk en rechtschapen man.

Antwoord van Mr. A. LILAR, stafhouder der Balie van Antwerpen

De advocaten van onze Balie die op 17 oktober 1935 de akelige wenteltrap die naar de eerste verdieping van de Handelsbeurs leidde moeizaam bestegen om zich naar de Rechtbank van Koophandel te begeven en de dagelijkse oproeping van de rol bij te wonen, beleefden die dag een indrukwekkend schouwspel.

Gewoon aan het gerucht dat opsteeg uit de gesprekken tussen handelaars gedurende de beursvergaderingen, aan de rook en aan de geuren die de atmosfeer in de wandelgangen vormden, wachtte hun die dag een verrassing.

De beurs was woelig doch geruisloos.

Er ging klaarblijkelijk iets gebeuren.

De Beurs verwachtte Louis Franck, Goeverneur van de Nationale Bank.

Louis Franck trad binnen omgeven door de autoriteiten van de financiële, commerciële en maritieme wereld. De stilte werd volledig.

Louis Franck sprak.

Wat kwam hij te Antwerpen die dag doen?

Toen Louis Franck vernomen had dat er in de commerciële middens van onze belangrijkste steden een zekere ongerustheid heerste naar aanleiding van de monetaire toestand, besloot hij zonder een ogenblik te aarzelen, zelf, aan de belanghebbenden uit te leggen dat hun ongerustheid geen grond had en dat de toestand van het land geen financiële malaise wettigde.

Louis Franck sprak, gedurende één uur, anderhalf uur, in de grote zaal van de Handelsbeurs.

Zijn stem verhief zich innemend, warm, lyrisch.

Zelfs de toehoorders die zijn technische bewijsvoering niet met aandacht volgden, waren getroffen door zijn toespraak, gekenmerkt door welsprekendheid, door een uitermate verzorgde taal, door buitengewone gloed en door een diepe overtuiging. Ongetwijfeld waren er onder hen enkele advocaten die van deze rede een blijvende herinnering hebben bewaard.

Immers Louis Franck — de redenaar van heden heeft het *merkwaardig onderstreept* — scheidde nooit in zijn ondernemingen de wil tot actie en de zin voor schoonheid.

* * *

Het is niet zonder reden dat in de loop van nauwelijks enkele jaren twee sprekers de eminente, de buitengewone persoonlijkheid van Louis Franck als voorwerp van hun openingsrede uitkozen. En ongetwijfeld heeft elk van hen niet kunnen nalaten enkele zwakheden van zijn figuur te onderlijnen.

Maar het volstaat zich even te concentreren op de herinnering aan Louis Franck om zich letterlijk overweldigd te voelen door de menigvuldigheid van zijn hoedanigheden en van zijn talenten, en door de verbluffende massa van zijn verwezenlijkingen. Men denke even terug aan zijn jeugd en aan de letterkundige werken van zijn zeventien jaar; — aan zijn voordrachten zowel in de Vlaamse Conferentie als in de Conférence du Jeune Barreau, aan de impuls die hij geheel zijn leven wist te geven aan de Vlaamse beweging, aan de geestelijke heropleving van zijn volk, aan de vervlaamsing van het onderwijs, aan de internationale ontplooiing van het maritiem recht toen hij zijn voorstellen wist te suggereren en soms op te leggen aan aarzelende maritieme instanties. Men denke even terug aan zijn rol als Minister van Koloniën toen hij voor de Afrikaanse instellingen en hun orga-

nisatie een begrip toonde dat men zelden aantreft; ten slotte aan zijn werkzaamheid als hoofd van de Nationale Bank toen hij in moeilijke en soms lastige omstandigheden zijn schitterende hoedanigheden ten dienste van het land wist te stellen.

En welk belang hadden voortaan de geringe menselijke zwakheden waaraan zijn tijdgenoten zich soms ergerden.

* * *

Ik wens U geluk, mijn waarde confrater, voor de zo schitterende en volledige wijze waarop waarop U de persoonlijkheid van Louis Franck heeft opgeroepen, U die het voorrecht heeft uw beroepswerkzaamheden uit te oefenen op dezelfde plaats waar uw figuur van vandaag leefde.

Ik wens U geluk, zoals al uw toehoorders, voor de «lof van de veelzijdigheid» die U uitgesproken heeft terwijl U in een merkwaardig inventaris de werken en de hoedanigheden van Louis Franck besprak.

Ik wens U geluk omdat U de aanzienlijke bijdrage van Louis Franck heeft doen uitkomen in de bewustwording van het Vlaamse volk en van de Vlaamse élite; zijn onophoudelijke actie op het gebied van de Vlaamse emancipatie, en de resultaten van zijn werkzaamheden op andere gebieden vormen een striemende aanklacht tegen diegenen die destijds een ogenblik meenden dat de Vlaamse ontwikkeling niet een vrijkijk doch een verarming zou betekenen.

Niemand beter dan Louis Franck heeft hun tot antwoord gediend. Met andere grote Vlamingen behoort hij tot diegenen die het eerst hebben begrepen dat de ontwikkeling in de taal van het volk een van de machtigste middelen vormt om die ontwikkeling tot een universeel karakter te bevorderen.

* * *

Het afgelopen rechterlijk jaar werd versomberd door het overlijden van een der besten onder ons, *Meester Antoine Franck* die bij onze balie een glansrijke loopbaan van 58 jaar kende. Na schitterende rechtsstudien aan de Vrije Universiteit te Brussel, waar hij tot doctor in de rechten promoveerde, werd Meester Antoine Franck in 1906 ingeschreven bij de balie te Antwerpen. Hij werd herhaaldelijk geroepen om in de Raad van de Orde te zetelen.

Als voortreffelijk jurist was hij gespecialiseerd in het zee- en handelsrecht. Zijn pleidooien waren bondig en duidelijk. Zijn hoffelijkheid won de sympathie van allen die hem bij de Balie ontmoetten. Als tegemoetkomend en eenvoudig mens was Meester Antoine Franck een uitstekend confrater. Secretaris-Generaal van het Comité Maritime International sedert 1930 werd hij in 1955 tot ondervoorzitter van dit Comité verkozen. Daar legde hij de getuigenis af van zijn grote hoedanigheden als jurist. Maar de activiteit van Meester Antoine Franck beperkte zich niet tot het professioneel en juridisch gebied. Gedurende de bezetting aanvaardde hij het bestuur van de clandestiene organisatie «Socrates» die zedelijke en materiële hulp bood aan diegenen die weigerden met de bezetter mede te werken. Hij was beheerder van verscheidene liefdadigheidswerken. Deze uitstekende confrater toonde zich in alle gelegenheden een rechtschapen man.

Reeds in oktober 1963 overleed *Meester Paul Elsen*, na bijna zestig jaren inschrijving op onze tabel. Meester Paul Elsen was een aristocraat, een minnelijk man die weinig of geen deel nam aan het balieleven maar gedurende zijn hele leven vriendschappelijke betrekkingen wist te onderhouden met de magistratuur en met zovelen onder ons. Hij was bescheiden en leefde een rustig en stil bestaan. Wij vernamen verleden jaar met ontroering zijn heengaan. Hij werd, zoals hij het had gewenst, in alle intimiteit ten grave gedragen.

Op 18 februari 1964 verliet ons *Meester Andries Van Rompaey* die na een stage bij Meester Maurice Mermans op onze tabel in 1926 werd opgenomen. Mr. Andries Van Rompaey was een strijder. Hij vocht voor al hetgeen hem goed en juist voorkwam. Hij deed het eerlijk, want hij was rechtschapen en éénmaal in het gedrang vocht hij door dik en dun voor hetgeen hij meende rechtvaardig te zijn. Meester Andries Van Rompaey was een goed confrater met veel menselijke hoedanigheden. In de laatste jaren leefde hij teruggetrokken. Hij laat niettemin onder de vele leden onzer Balie talrijke vrienden die zijn herinnering lang zullen bewaren.

En enkele dagen geleden werd onze Balie nogmaals getroffen. Op 18 oktober 1964 overleed *Meester Théo Percy*. Hij haalde zijn diploma van doctor in de rechten voor de Middenjury op 20 november 1912. Onlangs vierden wij allen te zamen zijn 50-jarige inschrijving op onze tabel. — Na een stage bij Meester Victor Yseux, toen secretaris van de Orde, hield hij zich druk bezig met de praktijk. Oorlogsvrijwilliger in de oorlog 1914-1918, voorzitter van de Conférence du Jeune Barreau in 1935 waaraan hij zijn beste krachten wijdde, lid van de Raad der Orde in 1936, laat Mr. Theo Percy, die onlangs nog vereerd werd met het ereteken van Officier in de Kroonorde, de herinnering na van een knap advocaat en van een uitstekend confrater.

Wij hebben het geluk zijn dochter Mr. Anne Percy te tellen onder de jonge en veelbelovende leden dezer Conferentie.

* * *

Het weze mij toegelaten mij thans tot de jongste leden van onze balie te richten. Zij treden toe tot het beroep van advocaat op een ogenblik dat ik niet aarzel als *uitzonderlijk* te bestempelen. — *zo groot* is inderdaad het belang van de tijd waarin wij leven, — *zo groot* is mijns inziens de rol die de balie kan geroepen worden te spelen. Indien de balie van morgen, *de uwe*, volledig aan hare opdracht wil beantwoorden dan zal ze betrokken worden niet alleen bij het op puntstellen van talrijke grote problemen in verband met de uitoefening van uw beroep maar ook van die problemen die beroep doen op heel de elite om deel te nemen aan een wereld in staat van volle wording.

Het monopolie van de advocaten ten overstaan van onze rechtsmachten gesteund op het vertrouwen dat de magistratuur *mag* en *moet* schenken aan de leden van onze Orde, — de inrichting van de balies in het raam van de hervorming van het gerechtelijk wetboek; — het probleem van de oprichting van een nationale orde die de voorrechten waaraan elk van ons sterk gehecht is, *zal moeten* eerbiedigen, — het zijn zo vele problemen waarin de jonge advocaten zullen moeten belang stellen door dat ze *henzelf* betreffen.

Kortom indien er zich op het beroepsniveau talrijke dagelijkse plichten aan de jonge advocaten opdringen dan is het ook van essentieel belang dat deze *nooit het contact verliezen* met de gedachtenstromingen waaraan de Balie een noemenswaardige bijdrage kan leveren. — Het leven van een advocaat heeft nooit buiten het eigenlijke leven gestaan. — Indien het enkelen overkomen is binnen te enge grenzen te vegeteren dan komt zulks door de beperkte oogmerken die ze zich toekenden.

Indien wij wensen dat het beroep dat wij uitoefenen voort bestaat, dat het zijn plaats krijgt in de nieuwe wereld die bezig is zich bliksemsnel onder onze ogen te voltrekken, dan moeten wij meelevens met onze tijd, een van de wonderbaarlijkste die ooit bestaan heeft.

Jongere confraters, morgen zult U wellicht niet alleen advocaten van een balie zijn maar zult U op het beroepsniveau eveneens Europese contacten hebben. U zult behoren, ik ben er zeker van, tot deze élite die de roeping van Europa zal vertegenwoordigen; deze roeping waarvan zekere aspecten, inzonderheid de wezenskenmerken, van ons beroep oproepen.

Is het niet de Duitse filosoof Jaspers die onlangs nog de Westeuropese geest ontleeft, en daarbij deze uitzonderlijke bijzonderheid ervan onderstreepte, namelijk: dat die geest — steeds — de omgekeerde stelling uitdrukt en tot zich trekt. De Europese geest, zegt Jaspers, bezit de geschiktheid die hem in staat stelt, in tegenstelling met zichzelf, datgene te ondergaan wat van buiten komt, dit in zich op te nemen en ervan een element van zijn eigen wezen te maken. Europa, vervolgt hij, zou zichzelf verraden, het zou zijn roeping ontrouw worden telkens wanneer het zijn antagonismen zou verliezen.

Zijn wij advocaten, niet bijzonder aangewezen om die geest te doorgronden die men de «dialektieke werkelijkheid» van Europa genoemd heeft, en zijn wij niet in het centrum van het Europese vasteland bijzonder aangewezen om deze werkelijkheid door onze volksaard zelf te begrijpen.

Ik heb gemeend met enkele woorden datgene te mogen oproepen, wat ik wens te mogen zijn, voor onze jongere confraters, een terrein van onderzoek en van belangstelling.

Onze toekomst is innig verbonden aan de ontvanke-lijkheid van onze geest voor nieuwe denkbeelden: onze toekomst is verbonden aan onze levendige voorstelling van de wereld die ons omringt. Het groeiend Europa is niet alleen een museum of een nationaal park van dode talen, van oude werken, van verouderde zeden en gebruiken ten dienste van Amerikaanse en Afrikaanse toeristen, — het is een geesteshouding.

Indien we dit niet weten of verstaan, zo ontsnapt ons de beschaving zelf.

In een van zijn schitterende intuïties waarvan hij het geheim kende, zei Hegel, «Geest is rusteloosheid». Hij bedoelde daarmee dat de geest in hoge mate beweging en eigen voorbijstreven is.

Ik druk de wens uit dat bij het begin van uw loopbaan U zich zou verzetten tegen stagnatie, tegen verstarring, overtuigd dat uw toekomst bij de balie, zoals in het leven, een uitvinden en bewegen van alle ogenblikken vereist, dat er geen mooier taak bestaat dan, in die geest, te streven naar hetgeen rechtvaardig en wettig is, en zijn activiteit te wijden aan de discipline die de menselijke betrekkingen regelt en die men het «Recht» noemt.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. K. FERDINAND, voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Vandaag begint *akademisch* het 80ste werkjaar van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Tachtig jaar, met dien verstande dat daaraan het begrip « oud » niet mag verbonden worden.

Tachtig jaar jong integendeel is de juiste kwalifikatie, jong omdat de Conferentie met een onverminderd entoesiasme het opzet van haar stichters in ere houdt; jong omdat zij een soepel en lenig, derhalve jeugdig vermogen betoont om zich te adapteren aan en zich te richten naar het huidige tijdsgebeuren.

Het behoort tot de essentiële karaktertrekken van de jeugd blij en blijmoedig te wezen.

Het Conferentiehart klopt dan ook van vreugde, vermengd met een tikje fierheid, bij de vaststelling welk een uitgelezen gezelschap bijeengekomen is in deze Assisenzaal, zaal waarover we konden beschikken dank zij de bereidwilligheid en de gastvrijheid van de Heer Voorzitter van de Rechtbank van 1ste Aanleg, Mijnheer *Van Hal*.

Deze selekte vergadering namens het Bestuur te mogen verwelkomen beschouw ik als een uitzonderlijk voorrecht. Dat U samen met ons een korte tijdspanne wilt doorbrengen, bewijst uiteraard uwe belangstelling voor onze werking en deze belangstelling wordt zonder enige restrictie zeer op prijs gesteld.

Bij de voorbereiding van deze toespraak is het me duidelijk en voor het eerst geopenbaard welke de eisen zijn, gesteld aan de Voorzitters dezer Conferentie: zij moeten o.m. blijf geven van een niet-falende inspiratie.

Deze en andere talenten bezaten mijn voorgangers in hoge mate. Meer bepaaldelijk denk ik aan mijn achtbare konfrater en vriend, Mr. *J. Dijck*, op wiens schouders verleden jaar de leiding van de Conferentie rustte. Hij volbracht die taak schitterend en verdient daarvoor de passende hulde.

De talenten, waarvan hoger sprake, lieten hun en hem toe alle personaliteiten afzonderlijk en met originele bewoordingen te begroeten.

Aan de hoge kerkelijke, burgerlijke, rechterlijke, militaire en konsulaire gezagdragers, hier traditiegetrouw aanwezig, moet ik ootmoedig iets bekennen: een rechtsofvolgving, in casu in de voorzitterszetel, houdt wel de overdracht in van weinig rechten en veel verplichtingen, maar spijtig genoeg niet van de kwaliteiten, intrinsiek verbonden aan de persoon van mijn voorgangers.

Mag ik derhalve beroep doen op de toegeeflijkheid, welke de ouderen plegen te betonen ten overstaan van de jeugd; laat mij toe — als algemene regel — U eenvoudig, maar met overtuiging en welgemeend te zeggen: Dank U omdat U deze feestzitting met uwe aanwezigheid vereert en daardoor eens te meer blijf geeft van de hechte banden, welke tussen U en de Antwerpse Balie sinds jaren bestaan.

Welkdanige algemene regel ook integraal te willen toepassen is uitgesloten. De uitzonderingen bestaan ten andere om hem te bevestigen.

Van uitzondering stamt uitzonderlijk af, begrip dat verscheidene betekenissen bezit, waaronder deze van *primus inter pares*.

Het is in die zin, Mijnheer de Stafhouder Mr. *Lilar*,

dit ik dit begrip bij uwe persoonlijkheid zou willen voegen.

Gegeven zijnde dat het Stafhouderschap het hoogste door een advokaat te bekleden ambt is, staat zijn verkiezing daartoe gelijk met de openlijke waardering van rijke geestesgaven, van onafhankelijkheid en integriteit, van een grondige kennis van het recht en van een voldragen rijpheid om de Balie te besturen en haar de te volgen richting aan te wijzen.

In uw persoon, Mijnheer de Stafhouder, zijn al deze gaven verenigd en daarom erkennen wij U, volgaarne en vrijwillig, als het hoogste en enige gezag, waaraan wij in de uitoefening van ons beroep onderworpen zijn.

Mijnheer de Ere-Voorzitter, Mr. *Victor*,
Wat men ook moge bedenken, het werd reeds over U gezegd en geschreven.

U begroeten wordt aldus voor iedere voorzitter moeilijker en moeilijker. Uit dien hoofde beklag ik reeds mijn opvolger.

Onder alle oogpunten is U een exceptie. Nemen we slechts de titel, welke U in de Conferentie draagt. Gewoonlijk wordt iemand ere-voorzitter van een vereniging op het ogenblik dat — na grote verdiensten — zijn aktiviteit grafisch door een dalende kurve wordt uitgebeeld.

Moest deze idee aan de basis gelegen hebben van uwe benoeming ad hoc, dan vernemen de verantwoordelijken hier dat zij zich schromelijk vergist hebben.

Uwe aktiviteit als advokaat, als wetenschapsmens, als professor en als publicist is even uitgebreid en intens gebleven; meer nog: ze kende succesvolle uitlopers op het politieke terrein.

En wat U voor de Conferentie betekent, zou ik willen duidelijk maken door een beeld van Godfried Bomans, die vooropstelt dat de rasvoetballer hij is, die zelf bal wordt.

Parafraserend mag ik zeggen, Mijnheer de Ere-Voorzitter: U is de Conferentie zelf.

Een binnenlandse en Europese belangstelling heeft een vleeiende uitwerking, zelfs op onze nederige Conferentie.

Ze prijst zich fier en gelukkig zoveel eminente vrienden te tellen in eigen land, in Nederland, in Frankrijk, in Luxemburg, in Duitsland en... in Italië.

Alle zusterconferenties zijn hier aanwezig en vertegenwoordigd.

Uit Nederland kwamen de Heer Deken van de Nederlandse Orde van Advokaten, de Heer Deken van de Orde der Advokaten bij de Hoge Raad der Nederlanden, de Heren Dekens der Orden van Advokaten van Amsterdam, Rotterdam en Middelburg, vergezeld van de Voorzitters of hun afgevaardigden van de Jonge Balies van Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

Ettelijke jaren reeds dragen zij op die manier bij om de eenheid van onze kultuurgemeenschap te bevestigen.

Me *Boiteau*, membre du Conseil de l'Ordre des Avocats à la Cour de Paris et délégué de Monsieur le Bâtonnier *Bondoux*, et Me *Bodson*, Bâtonnier de l'Ordre des avocats à la Cour de Luxembourg, permettez-moi de vous souhaiter la bienvenue dans votre langue maternelle, qui n'est pas la nôtre.

Cette différence n'a pour vous aucune importance puisque vous prouvez par votre seule présence que

vous êtes animés du vrai esprit de confraternité, qui ne connaît pas de frontière ni de barrière. Je salue en même temps les confrères, qui vous accompagnent, respectivement les deux secrétaires de la Conférence du Stage et la présidente de la Conférence du Barreau de Luxembourg.

Im gleichen Sinne möchte ich auch Herrn Rechtsanwalt Court als Vertreter des Kölner Anwaltvereins begrüßen.

Die Initiative unseren deutschen Kollegen einzuladen, ging von meinem verehrten Vorgänger aus und hat sich als sehr fruchtbringend erwiesen.

Selbstverständlich halten wir an dieser eingegangenen Verbindung fest und ich zweifle nicht daran dass sie einen traditionellen Charakter erhalten wird.

Ik vernoemde zojuist Italië.

Het was geen vergissing, want voor de eerste maal in de geschiedenis der Vlaamse Conferentie ontmoeten wij confraters uit het zonnige Zuiden, m.b. Mr. Toffoletti, lid van de Raad der Orde van Advokaten bij het Hof van Milaan.

Dienvolgens ga ik een poging doen om Italiaans te spreken. De nadruk ligt op «pogen», maar ik durf rekenen op de immuniteit, welke het privilege is van de onervarenheid.

Mio carissimo Confratello Avvocato Toffoletti,

Poco fa ho detto di sforzarmi a parlare italiano. La mia pronuncia forse non è perfetta, ma vi posso accertare che le mie parole dicordialissimo benvenuto mi vergone del fondo del cuore.

E con grande piacere che la Conferenza fiamminga si rallegra di salutare nella vostra persona l'avvocatura italiana e particolarmente il rappresentante del foro milanese.

Mi si conceda di esprimere en speranza che questa la sua prima visita ad Anversa sara al punto di partenza di un contatto regolare e sempre piu intimo fra i collegi degli avvocati di Milano e di Anversa.

Geachte Vergadering,

Bij hare stichting stelde de Conferentie zich als direkt doel te streven naar de vervlaamsing van het Gerecht, naar een rechtsbedeling, welke van hoog tot laag in de taal van het volk zou geschieden. Dit doel werd bereikt, deze strijdperiode afgesloten.

De rol van de Conferentie is daarom niet uitgespeeld: niet alleen valt er in eigen midden te ijveren voor de verbetering en de verfijning der Nederlandse kultuur, maar gedurig stellen er zich professionele vragen — ik denk bijv. aan de geplande oprichting van de Nationale Orde van Advokaten — en meer algemene problemen, ten overstaan van dewelke onze Vlaamse waakzaamheid geboden blijft.

Ten slotte — en dit is vast en zeker niet de minst belangrijke taak der Conferentie — biedt zij de advokaten de gelegenheid elkaar te ontmoeten als vrienden. Zoals dikwijls het geval wordt juist buiten het eigenlijke beroepskader de basis gelegd van die noodzakelijke gerichtheid van de geest, welke wij de confraterniteit noemen.

Deze woorden zijn vooral bestemd voor mijn jonge confraters, die pas hun doctorsdiploma behaalden en in onze gemeenschap getreden zijn.

De door U gekozen weg, Confraters, is steil en smal. De advokatuur is tegelijkertijd een moeilijke kunst en een mooi beroep.

Moeilijk omdat zij een voortdurende strijd impliceert. Mooi omdat zij U dicht bij de mens brengt, de mens in zijn ware gedaante, in zijn zwakte en in zijn verwondbaarheid.

Die strijd voert U, mijn jonge Confraters, gelukkig niet alleen. Naast de patroon, die U juridisch vormt, staat de Vlaamse Conferentie, bij wier leden U de vriendschap vindt, welke iedereen van ons behoeft.

Mevrouwen, Mijne Heren,

Mij resten nog twee aangename plichten te vervullen. Ieder jaar richt de Conferentie een welsprekendheidstornooi in, genoemd naar een van haar Oud-Voorzitters, wijlen Mr. Herman De Jongh.

Na rijp beraad kende de jury, onder voorzitterschap van de Heer Stafhouder, de 1e prijs 1964 toe aan Mevrouw Magda Claesen. Zij sprak over «Immigratie en Emigratie van Kooplieden te Antwerpen tijdens de 16e Eeuw».

Emigreren we naar Brussel, waar het Verbond der Belgische Advokaten een nationale pleitwedstrijd uitschreef. Op 2 september l.l. behandelde Mr. Leo Dreessen zijn dossier op een dusdanig schitterende wijze dat hij zich eerste rangschikte en met de zegepalm naar Antwerpen terugkeerde.

Aan beide laureaten in naam van de Conferentie hartelijk proficiat.

Ten tweede en ten slotte moet ik U diegene voorstellen, in wie de Conferentie haar hoop ende betrouwen stelt, in wie ze vandaag investeert ten einde de rendabiliteit van deze academische zitting te verzekeren: ik noem de voordrachtgever, Mr. Jef Van den Heuvel. Aangezien goede wijn geen krans behoeft, is bondigheid geboden.

Na schitterende studies aan de Gentse Hogeschool — de universitaire graad werd hem toegekend met de grootste onderscheiding — kwam Mr. Jef Van den Heuvel in oktober 1949 aan de Antwerpse Balie.

Verstandig en werkzaam, bezadigd en objektief, zo kon het niet anders of de evolutie voltrok zich van voorbeeldig student via briljant advocaat tot Professor aan de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen en Docent aan de Vrije Universiteit te Brussel.

De Vlaamse Conferentie koos Mr. J. Van den Heuvel als haar openingsredenaar.

Mr. Jef Van den Heuvel koos Louis Franck.

Beider keuze is gemotiveerd: de laatste omdat hij nog steeds verbonden is aan het oude kabinet van Mr. Louis Franck, de eerste omdat de Vl. Conferentie er stellig van overtuigd is dat haar openingsredenaar aan de meest gespannen verwachtingen zal voldoen.

Mr. Jef Van den Heuvel, U heeft het woord.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 januari 1964.

Eerste voorzitter : M. Giroul.
Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.
Advokaat-generaal : M. Delange.
Advokaten : Mrs. Anciaux en Philips.

Beslag. — Vatbaarheid voor beslag en cessie van vergoedingen uitgekeerd aan een bij toepassing van het K.B. van 20 maart 1956 tewerkgestelde werkloze. — Onderscheid tussen deze vergoedingen en de eigenlijke werklozensteun.

Het zou een miskennis uitmaken van het door de wetgever bedoeld oogmerk en van de draagwijdte van art. 8 van het wetsbesluit van 28 december 1944 (bepalend dat de prestaties in speciën, die met behulp van de door de Rijksdienst voor Maatschappelijke zekerheid verstrekte middelen geheel of gedeeltelijk geleverd worden, niet vatbaar zijn voor beslag), de toepassing van dit artikel uit te breiden tot de vergoedingen toegekend aan een bij toepassing van het K.B. van 20 maart 1956 tewerkgestelde werkloze en met een normaal loon overeenkomend in tegenstelling met de eigenlijke werkloosheidsvergoeding.

Rijksdienst voor arbeidsvoorziening t/ N.V. Les Assurances du Crédit.

Gelet op het bestreden vonnis, op 7 februari 1962 door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, in hoger beroep, gewezen;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid aan de voorziening tegengeworpen en door verweerster afgeleid uit de ontstentenis van geldige vertegenwoordiging van eiser,

doordat de voorziening ingesteld geweest is namens eiser door zijn directeur-generaal R. Etienne vertegenwoordigd, terwijl, naar luid van artikel 7 van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, door artikel 3 van de wet van 14 juli 1951 gewijzigd, het eisende publiek-rechtelijk lichaam «onder waarborg van de Staat beheerd (wordt) door een beheerscomité», wat impliceert dat gezegd comité de wettelijke vertegenwoordiger is van de eisende dienst en niet de directeur-generaal :

Overwegende dat uit de regelmatig door eiser als bijlage van zijn memorie tot wederantwoord overgelegde stukken blijkt dat het beheerscomité, wettelijke vertegenwoordiger van eiser, bij beraadslaging van 29 december 1951, de directeur-generaal van de Dienst gelast heeft met het instellen van elke gerechtelijke eis, inbegrepen het recht om hoger beroep in te stellen en zich in verbreking te voorzien;

Waaruit volgt dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 3, 4, 7 en 8 van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, door de wetten van 27 maart, 14 juli 1951 en 12 juli 1957 gewijzigd, 1, 2, 19, 21, 75, 77, 77 ter, 85, 155 en 156 van het besluit van de

Regent van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, door de koninklijke besluiten van 13 december 1951, 1 juli en 21 november 1955, 7 augustus 1956 en 25 februari 1961 gewijzigd, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 10 en 12 van het ministerieel besluit van 20 maart 1956 op de tewerkstelling van werklozen, door de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen, gewijzigd door de ministeriële besluiten van 22 december 1956, 23 april en 5 augustus 1958 en 5 januari 1960, 13 van de wet van 27 maart 1951 betreffende de toelage van de Staat in zake onvrijwillige werkloosheid, 1382, 1585 en 1598 van het Burgerlijk Wetboek, 557 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat de ontvangsten van eiser werkelijk gedeeltelijk voortkomen uit de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekt middelen, beslist dat de door eiser aan de door de provincies, de gemeenten of de openbare instellingen tewerkgestelde werkloze gestorte «bezoldigingen» overdraagbaar zijn en vatbaar voor beslag, en dienvolgens de beslissing van de eerste rechter bevestigt volgens dewelke eiser de verplichting had de wettelijke afhoudingen te verrichten op de bedragen welke hij jegens gezegde werkloze, schuldenaar van verweerster, verschuldigd was, om de redenen dat eiser de verplichting heeft het gebruik van zijn ontvangsten te ventileren wat betreft de «bezoldigingen» welke hij aan de aldus tewerkgestelde werkloze betaalt, dat door zich ervan te onthouden hij een schuldige nalatigheid begaat, dat deze schuldige nalatigheid de aanspraak van eiser niet kan gronden volgens dewelke al de prestaties welke hij levert — en dienvolgens de «bezoldigingen» welke hij aan de tewerkgestelde werkloze stort — gestort worden met behulp van al zijn ontvangsten — en dienvolgens volledig of gedeeltelijk met behulp van de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekte middelen —, en dat dienvolgens eiser niet bewijst dat de «bezoldigingen» welke hij aan de tewerkgestelde werkloze, schuldenaar van verweerster, betaald heeft, volledig of gedeeltelijk betaald werden met behulp van de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekte middelen, en om de reden dat, ten overvloede «het zelfs moeilijk schijnt aan te nemen dat de litigieuze bezoldigingen met behulp van de aan eiser door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid gedane stortingen betaald zouden zijn»; dat inderdaad, «de tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen een bijzondere en bijkomende opdracht is aan de Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid door het besluit van de Regent van 26 mei 1945 toevertrouwd en buiten het kader vallend van de opdrachten welke hem aangeduid geweest waren door de besluitwet van 28 december 1944 waarbij de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid opgericht wordt, de enige opdrachten in verband waarmee deze besluitwet dus een tussenkomst van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid kon voorzien»;

«dat indien (eiser) het gebruik van zijn inkomsten ventileerde, hij dus logisch zou moeten : de inkomsten welke hij uit de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid haalt wijden aan de wel bepaalde opdrachten hem door de besluitwet van 28 december 1944 toevertrouwd...; de uitgaven welke de bijkomende opdracht betreffen hem later toevertrouwd bij het

besluit van de Regent van 26 mei 1945 toerekenen op de toelagen welke hem door de Staat toegekend zijn met het enig doel zijn begroting in evenwicht te brengen en zonder enige bijzondere bestemming... »;

terwijl geen enkele wetsbepaling of reglementaire bepaling aan eiser oplegt het gebruik van zijn inkomsten te ventileren naar gelang hij vergoedingen stort aan niet tewerkgestelde werklozen en aan door de provincies, de gemeenten of de openbare instellingen tewerkgestelde werklozen; terwijl de verschillende inkomsten van eiser samengesteld zijn uit stortingen in speciën, die uiteraard, welke ook hun oorsprong weze tussen malkaar vervangbare en verbruikbare zaken zijn, en van elke eigen individualiteit ontdaan, terwijl eiser geen enkele schuldige nalatigheid begaan heeft (schenking, inzonderheid, van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek); wat de steun aan de werklozen betreft, eiser slechts een opdracht heeft, deze hun de betaling te verzekeren van de vergoedingen welke hun verschuldigd zijn; de tewerkstelling van de werklozen door de provincies, de gemeenten of de openbare instellingen hun de hoedanigheid van werklozen niet ontnemt, en de sommen welke hun gestort worden niet de bezoldiging van het gepresteerd werk maar werkloosheidsvergoedingen uitmaken; door vergoedingen aan de aldus tewerkgestelde werklozen te storten, eiser zich van de opdracht kwijt, hem door de besluitwet van 28 december 1944 toevertrouwd, aan de onvrijwillige werklozen de toekenning van werkloosheidsvergoedingen te verzekeren; hij zich van deze opdracht moet kwijten met behulp van al zijn inkomsten en de aan de tewerkgestelde werklozen gestorte vergoedingen dienvolgens prestaties zijn in speciën, welke geheel of gedeeltelijk met behulp van de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekte middelen geleverd worden, prestaties naar luid van artikel 8 van de besluitwet van 28 december 1944 onvervreemdbaar en niet vatbaar voor beslag verklaard (schending van de andere in het middel bedoelde bepalingen):

Overwegende dat de Dienst eiser, aan wie verweerder een overdracht van schuldvordering laten betekenen heeft, haar toegestaan door een arbeider die werkloos was maar door een openbare macht of instelling tewerkgesteld, weigert op de door hem aan deze arbeider verschuldigde vergoedingen de afhoudingen te verrichten welke hij aangemaand werd te verrichten vanaf het ogenblik van deze betekening;

Overwegende dat eiser beweert dat bovengemelde vergoedingen onvervreemdbaar en niet vatbaar voor beslag zijn krachtens artikel 8 van de besluitwet van 28 december 1944, dat bepaalt dat de prestaties in speciën, welke geheel of gedeeltelijk met behulp van de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekte middelen geleverd worden, niet vatbaar zijn voor beslag;

Overwegende dat een soortgelijke bepaling van het gemeen recht afwijkt en dienvolgens beperkend moet toegepast worden;

Overwegende dat de onvervreemdbaarheid strekt tot het beveiligen in hoofde van de schuldeiser van de inkomsten welke voor zijn onderhoud en dit van zijn familie als noodzakelijk beschouwd worden; dat de onvervreemdbaarheid decreterende van de, geheel of gedeeltelijk, met behulp van de door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verstrekte fondsen geleverde prestaties, de auteurs van de besluitwet van 28 december 1944 gemeend hebben dat deze prestaties en meer bepaald de door titel IV van het besluit van 26 mei 1945, betreffende de inrichting van de Rijks-

dienst voor arbeidsvoorziening, voorziene werkloosheidsvergoedingen overeenkwamen met het nodige minimum om dit onderhoud te verzekeren;

Doch overwegende dat artikel 7 van het ministerieel besluit van 20 maart 1956, op de tewerkstelling van werklozen, door de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen, bepaalt dat de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening aan de door de openbare machten of instellingen gebezigde werklozen « een vergoeding » toekent, welke moet overeenstemmen met het in de streek, overeenkomstig de collectieve overeenkomsten « voor werken in de aard van die waarvoor de werkloze is tewerkgesteld », betaald loon, onder aftrek van de inhoudingen voor de maatschappelijke zekerheid;

Dat hun bovendien, bij wijze van kinderbijslag en van toelage aan de moeder in het gezin, een toeslag toegekend wordt « van een gelijk bedrag » als de bijslag en de toelage welke aan de loonarbeiders uitbetaald worden;

Overwegende dat, indien dergelijke vergoeding geen loon uitmaakt ten gevolge van de ontstentenis van een arbeidsovereenkomst, zij niettemin de bezoldiging van het geleverd werk tegen de normale prijs uitmaakt en niet meer de eigenlijke werklozensteun, in titel IV van het organiek besluit van 26 mei 1945 bedoeld;

Dat aldus artikel 10 van het besluit van 20 maart 1956 bepaalt dat de werkloze die dit werk verlaat of op het werkaanbod weigert in te gaan of van wie de wegzending een van zijn wil afhangende omstandigheid als oorzaak heeft; beroofd wordt van het voordeel van de werklozensteun overeenkomstig de bepalingen van kracht in zake weigering of verlating van het werk;

Overwegende dat uit de bepalingen volgt dat het een miskenning zou uitmaken van het door de wetgever bedoeld oogmerk en van de draagwijdte van artikel 8 van de besluitwet van 28 december 1944 de toepassing van dit artikel uit te breiden tot de vergoedingen toegekend aan een bij toepassing van het koninklijk besluit van 20 maart 1956 tewerkgestelde werkloze en met een normaal loon overeenkomend in tegenstelling met de eigenlijke werkloosheidsvergoedingen;

Dat eruit volgt dat, al was het middel gegrond, het dispositief van het bestreden vonnis wettelijk gerechtvaardigd zou blijven;

Dat het middel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser tot de kosten, met uitzondering van die van de memorie tot wederantwoord welke ten laste van verweerder gelegd worden.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN CASSATIE

Verenigde Kamer. — 16 januari 1964.

Eerste Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Prokureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advokaten : Mrs. Van Leynseele en Pirson.

Vennootschappen. — Vruchtgebruik van aandelen. — Dividenden : burgerlijke vruchten geacht van dag tot dag verkregen te zijn.

De dividenden waarvan de algemene vergadering de uitkering beslist, zijn burgerlijke vruchten in zoverre zij overeenkomstig de statuten, periodiek onder de vennoten verdeeld worden. Zij worden geacht van dag tot dag te zijn verkregen. Hieruit volgt o.a., dat bij overlijden van de vruchtgebruiker de vóór het tenietgaan van het vruchtgebruik verkregen dividenden aan het successierecht onderworpen zijn.

Belgische Staat (Minister van Financiën) t./
Graaf Eugène de Béthune Hesdigneul en cs.

Gelet op het bestreden vonnis, op 14 december 1962 door de Vrederechter van het tweede kanton Brussel gewezen;

Gelet op het arrest, door het Hof gewezen op 9 maart 1961, waarbij het op 11 september 1959 door de Vrederechter van het kanton Sint-Joost-ten-Node gewezen vonnis vernietigd en de zaak naar de vrederechter van het tweede kanton Brussel verwezen wordt;

Gelet op het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 582, 583, 584, 585, 586 van het Burgerlijk Wetboek, 1, 15, 25, 27, 2°, en 135, 3°, van het wetboek der successierechten (koninklijk besluit van 31 maart 1936),

doordat het bestreden vonnis beslist dat de dividenden van aandelen in handelsvennootschappen, die betrekking hebben op een tijdvak gedurende hetwelk de effecten aan vruchtgebruik onderworpen waren, niet aan de vruchtgebruiker of aan zijn nalatenschap toebehoren, indien zij door de algemene vergaderingen van de aandeelhouders na het overlijden van de vruchtgebruiker uitgeschreven zijn, en aan het successierecht, in dit geval, ingevolge het overlijden van de vruchtgebruiker, niet onderworpen zijn ten tijde van de maatschappelijke beslissingen waardoor deze dividenden uitgeschreven zijn,

terwijl dividenden burgerlijke vruchten zijn die geacht worden van dag tot dag verkregen te worden, zij dus eigendom van de vruchtgebruiker zijn in zover zij betrekking hebben op een periode gedurende welke deze zijn vruchtgebruik uitoefende, en terwijl aldus, wanneer de vruchtgebruiker overleden is vooraleer deze dividenden uitgeschreven worden, zij in dezelfde mate in de aan het successierecht onderworpen goederen moeten begrepen worden :

Ten aanzien van de kennisneming door de verenigde kamers :

Overwegende dat de bestreden beslissing niet verenigbaar is met het arrest van verwijzing, en dat tot staving van de voorziening hetzelfde middel wordt voorgesteld als datgene dat door het vermeld arrest is aangenomen; dat, derhalve, de voorziening, krachtens artikel 1 van de wet van 7 juli 1865, door de verenigde kamers dient te worden onderzocht;

Over het middel :

Overwegende dat het bestreden vonnis de door verweerdters uitgeoefende vordering tot teruggave gegrond verklaart, onder overweging : 1°) dat dividenden die door een beslissing van de algemene vergadering van de vennoten ener vennootschap op aandelen aan deze vennoten uitgekeerd worden, hoewel vruchten van de aandelen zijnde, geen burgerlijke vruchten zijn in de zin van artikel 584 van het Burgerlijk Wetboek, omdat zij niet dezelfde kenmerken vertonen als de in deze bepaling genoemde vruchten en « zij niet in de tekst van artikel 584 kunnen begrepen worden zonder toevoeging aan deze tekst »; 2°) dat de regel, gegeven bij artikel 586 van hetzelfde wetboek, namelijk dat burgerlijke vruchten worden geacht van dag tot dag te worden verkregen en de vruchtgebruiker toebehoren naar evenredigheid van de duur van zijn vruchtgebruik, niet kan worden toegepast op de aan vennoten van een vennootschap op aandelen uitgekeerde dividenden, omdat « dividenden van aandelen in het patrimonium van de aandeelhouder slechts bestaan door de stemming van de algemene vergadering waardoor zij uitgeschreven en in het leven geroepen worden », en deze dividenden « niet de tegenwaarde van een genot zijn, maar van een door de vennootschap behaalde winst, die niet noodzakelijk van dag tot dag behaald wordt »;

Overwegende, enerzijds, dat de in artikel 584 van het Burgerlijk Wetboek vervatte opsomming niet limitatief is; dat de burgerlijke vruchten, in de zin van de artikelen 582 en 584 van het Burgerlijk Wetboek, de periodieke inkomsten in geld uit een goed zijn;

Overwegende dat zo de aandeelhouder uit kracht van het vennootschapscontract alleen het recht heeft deel te nemen aan de uitkeringen welke overeenkomstig de maatschappelijke statuten door de algemene vergadering der vennoten zullen worden beslist, die omstandigheid niet uitsluit dat de dividenden van de aandelen een tegenprestatie kunnen zijn voor het genieten, door de vennootschap, van de inbrengen die door de vennoten in gemeenschap zijn gebracht en die door bedoelde aandelen worden vertegenwoordigd;

Dat de dividenden, waarvan de algemene vergadering de uitkering beslist, burgerlijke vruchten zijn in zoverre zij, overeenkomstig de statuten, periodiek onder de vennoten verdeeld worden;

Overwegende, anderzijds, dat, al ontstaat de schuld-vordering van het tot een boekjaar betrekkelijk dividend slechts op de dag waarop de algemene vergadering de uitkering van dat dividend beslist heeft, en al heeft deze beslissing tengevolge dat de aldus uitgekeerde winsten vruchten van de aandelen zijn, er daaruit niet blijkt dat deze vruchten zijn voortgebracht, niet tijdens het boekjaar, doch pas ten dage van de beslissing van de algemene vergadering;

Dat de dividenden door de algemene vergadering vastgesteld en toegekend worden voor een bepaalde periode, het boekjaar;

Overwegende dat artikel 586 van het Burgerlijk Wetboek, ten aanzien van het geval waarin burgerlijke vruchten zijn voortgebracht gedurende een tijdvak in de loop waarvan een vruchtgebruik op het die vruchten voortbrengende goed gevestigd of te niet gegaan is, de regel invoert volgens welke de onderscheiden rechten van de eigenaar en van de vruchtgebruiker op die vruchten worden bepaald;

Dat geen beletsel van juridische of feitelijke aard de toepassing in de weg staat van deze regel op de dividenden die burgerlijke vruchten van de aandelen

van een handelsvennootschap zijn en die betrekking hebben op een boekjaar in de loop waarvan een vruchtgebruik op die aandelen gevestigd of te niet gegaan is; Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het eerste kanton Elsenne, zetelende in laatste aanleg, die, krachtens artikel 2 van de wet van 7 juli 1865, zich zal voegen naar de beslissing van het Hof van cassatie omtrent het door dit Hof besliste rechtspunt.

RAAD VAN STATE

3de kamer. — 8 mei 1964.

Voorzitter : M. Somerhausen.

Raadsheren : M.M. Moureau en De Bock.

Substituut-auditeur-generaal : M. Hoeffler.

Advokaat : Mr. Cyr. Cambier.

Ruimtelijke ordening. — Bouwvergunning. — Administratieve akten. — Motieven.

1. Art. 45, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962 legt de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening als taak op, te zorgen voor een degelijke plaatselijke aanleg.
2. Het is normaal dat in een landbouwstreek nabij een woonhuis een koestal komt; waar de bestendige deputatie het advies van de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw, volgens hetwelk de opstelling van dergelijk gebouw nabij een woning ingaat tegen de beginselen van een degelijke ruimtelijke ordening, te algemeen geformuleerd acht, motiveert zij niet verkeerd en ook niet onvoldoende haar beslissing waarbij zij bouwvergunning verleent.
3. Volgens de organieke wet van 29 maart 1962 is geheel het grondgebied van het rijk onderworpen aan de regelen van een degelijke ruimtelijke ordening, ook als er geen goedgekeurd plan van aanleg is; van een «vrije bouwzone» kan er dus geen sprake zijn.
4. Wanneer de bestendige deputatie een besluit te niet doet dat door het college van burgemeester en schepenen is vastgesteld overeenkomstig het advies van de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw, moet zij duidelijk aangeven op welke, met een degelijke ruimtelijke ordening verband houdende gronden zij het advies van de gemachtigde ambtenaar niet heeft gevolgd.

Niet gemotiveerd naar de eis van art. 55, zesde lid van de wet van 29 maart 1962, is de beslissing aan de hand waarvan niet is uit te maken of de bestendige deputatie van mening was dat het perceel buiten de door het plan voorgeschreven zone voor open bebouwing met woonhuizen moest worden gehouden en dus in de landbouwstreek diende te blijven, dan wel of zij heeft geoordeeld dat in die landbouwstreek vrij mag worden gebouwd.

Dethioux t) De bestendige deputatie van de provinciale Raad van Namen.

Arrest nr. 10.599

Gezien het op 20 september 1962 ingediende verzoekschrift, waarbij Maurice Dethioux de nietigverklaring vordert van het op 9 augustus 1962 in beroep door de bestendige deputatie van de provinciale raad van Namen vastgestelde besluit dat Albert Gigot vergunning verleent tot het bouwen van een koestal;

Overwegende dat verzoeker aan de weg Merlemont-Philippeville een stuk grond bezit, met zijn huis erop, dat grenst aan een perceel van Albert Gigot, die bij het bestreden besluit vergunning heeft gekregen om daar een koestal te bouwen;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat het verzoekschrift niet ontvankelijk is, omdat verzoeker geen rechtsmiddel formuleert waaruit moet blijken dat de bestreden beslissing onwettig is;

Overwegende dat verzoeker blijkens het verzoekschrift kritiek levert op de motivering van de door hem bestreden beslissing; dat hij onder meer betoogt dat, hoewel het bestuur van de stedenbouw de aanvraag tot het bouwen van een koestal uitdrukkelijk had afgewezen en de gemeente de vergunning op 16 juni 1962 had geweigerd, de bestendige deputatie die vergunning, zonder de motieven van dat besluit te beantwoorden, heeft toegestaan op gronden die met de zaak niets te maken hebben, met name een op 6 januari 1962 door de gemeenteraad van Philippeville vastgesteld besluit met een ander onderwerp; dat hij dat middel in zijn verdere memories nader ontwikkelt; dat de tegenpartij zich omtrent de strekking daarvan niet heeft misvat; dat de middelen in een verzoekschrift summier mogen worden aangegeven; dat het verzoekschrift ontvankelijk is;

Overwegende dat Albert Gigot op 11 oktober 1961 vergunning vroeg om op het hem toebehorende perceel een koestal te bouwen; dat bedoeld perceel en het daaraan palend stuk grond van verzoeker niet opgenomen zijn in het bij koninklijk besluit van 9 juni 1956 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg nr. 2, dat het aaneengebouwde gedeelte van Philippeville bestrijkt; dat het gemeentebestuur van Philippeville tot wijziging van het plan nr. 2 een ontwerp-plan 2bis had opgemaakt met «een zone voor open bebouwing»; dat de twee betrokken percelen onder het ontworpen plan vielen;

Overwegende dat de gemeenteraad op 4 januari 1962 een brief ontving waarin Albert Gigot vroeg dat zijn weide buiten het ontworpen plan zou blijven, en op 6 januari 1962, met onthouding van de burgemeester, die als zijn mening te kennen had gegeven dat «een» koestal aan die weg, waar al een aantal huizen staan, «spijtig ware», het besluit vaststelde : «vanaf de scheiding tusschen het eigendom van de heer Gigot en dat van de heer Dethioux, rue de Merlemont, de vermelding «zone voor open bebouwing met woonhuizen» in het ontwerp-plan tot gedeeltelijke wijziging van het bij koninklijk besluit van 9 juni 1956 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg nr. 2 te schrappen» ten einde een vrije, buiten het plan vallende bouwzone te verkrijgen»;

Overwegende dat de directeur van het Bestuur van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening op de aanvraag van 11 oktober 1961 beschikte met een besluit van 10 januari 1962 dat de aanvraag «om een koestal te bouwen op het perceel aan de weg van Merlemont te Philippeville, kadastraal bekend sectie B nr. 397 A» «afwees», omdat dit ontwerp het in de maak zijnde plan van aanleg in gevaar brongt»;

Overwegende dat Albert Gigot vergunning vroeg om

een koestal op te richten en te exploiteren; dat het college op 24 april 1962 eenstemmig besloot de gevraagde vergunning toe te staan onder overweging:

« Dat er voor bedoeld grondgebied geen bij koninklijk besluit goedgekeurd plan van aanleg bestaat op grond waarvan wij ons tegen het exploiteren van dat bedrijf kunnen verzetten »;

dat dit besluit vastgesteld is « behoudens gunstig advies over de bouwvergunning vanwege de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening te Namen »;

Overwegende dat Albert Gigot andermaal om bouwvergunning vroeg en dat het college op 9 mei 1962, overeenkomstig de wet van 29 maart 1962, het advies van het Bestuur van de stedenbouw inwon; dat in dit op 28 mei 1962 gegeven advies staat:

« Overwegende dat er voor het grondgebied waar het betrokken goed gelegen is, geen door de Koning goedgekeurd bijzonder plan van aanleg bestaat;

« Overwegende dat het goed niet in de omtrek van een behoorlijk vergunde verkaveling ligt »;

« Beschikkend gedeelte: Ongunstig advies, aangezien het opstellen van het ontworpen gebouw nabij een woonhuis zou ingaan tegen de beginselen van een degelijke ruimtelijke ordening »;

dat het college van burgemeester en schepenen de door Albert Gigot gevraagde bouwvergunning bij besluit van 16 juni 1962 weigerde « om de redenen die in het hierboven aangehaalde advies van de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en van de ruimtelijke ordening zijn opgegeven »;

Overwegende dat de bestendige deputatie op het door Albert Gigot ingestelde beroep beschikte met een besluit dat de « bouwvergunning » toestaat, onder overweging:

« Dat de weigering van het schepencollege steunt op het ongunstig advies van de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en van de ruimtelijke ordening, welk advies als volgt is geformuleerd: « Aangezien het opstellen van het ontworpen gebouw nabij een woonhuis zou ingaan tegen de beginselen van een degelijke ruimtelijke ordening »;

« Dat die motivering in algemene bewoordingen is gesteld;

« Dat bovendien de gemeenteraad van Philippeville bij besluit van 6 januari 1962, met zeven stemmen en twee onthoudingen, besliste « vanaf de scheidinglijn tussen het eigendom van de heer Gigot Albert en dat van de heer Dethioux Maurice, rue de Merlemont, de vermelding « zone voor open bebouwing voor woonhuizen », in het ontwerp-plan tot gedeeltelijke wijziging van het bij koninklijk besluit van 9 juni 1956 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg nr. 2 te schrappen ten einde een vrije, buiten het plan vallende bouwzone te verkrijgen »;

« Overwegende dat de op 6 januari laatstleden door de gemeenteraad te kennen gegeven wil redelijkerwijs mede in aanmerking moet worden genomen, wat de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en van de ruimtelijke ordening in zijn advies, dat de weigering van het schepencollege heeft bepaald, niet lijkt te hebben gedaan;

« »;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat die beslissing verkeerd en onvoldoende is gemotiveerd; dat hij verder zegt, dat ze alleen maar in schijn is gemotiveerd (algemene bewoordingen waarin het advies van de gemachtigde ambtenaar van de stedenbouw is gesteld), terwijl dat advies klaar en bondig is; dat de bestendige deputatie, waar zij zich op het gemeenteraadsbe-

sluit van 6 januari 1962 beroept om de weide van Albert Gigot buiten het ontwerp-plan te houden, voortgegaan is op een door de gemeenteraad te kennen gegeven voornemen waarop geen openbaar onderzoek is gevolgd en dat dus geen juridische strekking heeft;

Overwegende dat titel II van de wet van 29 maart 1962 op de ruimtelijke ordening de procedure inzake bouwvergunningen bepaalt; dat artikel 45, eerste lid, zegt, dat zolang het bijzonder plan van aanleg van het grondgebied waar het perceel gelegen is, door de Koning niet is goedgekeurd, het college van burgemeester en schepenen de vergunning niet kan verlenen dan op eensluidend advies van de door de Minister gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening; dat het tweede lid bepaalt: « Dat advies kan, mits behoorlijk met redenen omkleed, tot weigering van de vergunning besluiten. Het kan de afgifte van de vergunning ook afhankelijk stellen van voorwaarden ter waarborging van een behoorlijke plaatselijke aanleg en desnoods afwijken van alle bestaande verordenende voorschriften, inzonderheid van die welke uit rooilplannen voortvloeien »; dat de gemachtigde ambtenaar dus tot taak heeft, te zorgen voor een degelijke plaatselijke aanleg; dat artikel 55 van de wet de aanvrager beroep bij de bestendige deputatie openstelt tegen de beslissing die bouwvergunning weigert; dat het voorlaatste lid van dat artikel voorschrijft, dat de beslissing van de bestendige deputatie met redenen moet zijn omkleed;

Overwegende dat blijkens het dossier, en onder meer blijkens het zogenaamde « surveyplan », dat de toestand aangeeft zoals die zich bij de opmaking van het aanlegplan nr. 2 in de gemeente voordeed, de woning van verzoeker in een landbouwstreek ligt; dat het college van burgemeester en schepenen, zoals de tegenpartij in haar laatste memorie opmerkt, tot het oprichten en exploiteren van een koestal vergunning had verleend met toepassing van het algemeen reglement op de arbeidsbescherming; dat het in een landbouwstreek normaal is dat er nabij een woonhuis een koestal komt; dat, waar zij het advies van de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de stedenbouw volgens hetwelk de opstelling van het ontworpen gebouw nabij een woning ingaat tegen de beginselen van een degelijke ruimtelijke ordening, te algemeen geformuleerd acht, de tegenpartij haar beslissing niet verkeerd en ook niet onvoldoende heeft gemotiveerd;

Overwegende dat de tegenpartij haar beslissing echter niet dienstig heeft gemotiveerd met te verwijzen naar het gemeenteraadsbesluit van 6 januari 1962, dat besliste de weide van Albert Gigot buiten de zone voor open bebouwing met woonhuizen te houden « om een vrije, buiten het plan vallende bouwzone te verkrijgen »; dat onder de organieke wet van 29 maart 1962 voor geheel het grondgebied van het Rijk immers de regelen van een degelijke ruimtelijke ordening gelden, ook als er geen goedgekeurd plan van aanleg is; dat er van een « vrije bouwzone » dus geen sprake kan zijn; dat aan de hand van de bestreden beslissing niet is uit te maken of de bestendige deputatie, met de gemeenteraad, van mening was dat het perceel van Albert Gigot buiten de door het plan 2bis voorgeschreven zone voor open bebouwing met woonhuizen moest worden gehouden en dus in de landbouwstreek diende te blijven, dan wel of zij heeft geoordeeld, dat in die landbouwstreek vrij mag worden gebouwd;

Overwegende dat de bestendige deputatie, als zij een besluit te niet doet dat door het college is vastgesteld

overeenkomstig het advies van de gemachtigde ambtenaar van de stedenbouw, duidelijk moet aangeven op welke, met een degelijke ruimtelijke ordening verband houdende gronden zij het advies van de gemachtigde ambtenaar niet heeft gevolgd; dat de bestreden beslissing niet naar de eis van artikel 55, zesde lid, van de wet van 29 maart 1962 is gemotiveerd;

Overwegende dat de bestendige deputatie uitspraak heeft gedaan krachtens de organieke wet op de ruimtelijke ordening; dat de kosten ten laste van het ministerie van Openbare Werken moeten worden gebracht;

Besluit

Artikel 1 :

Het op 9 augustus 1962 vastgestelde besluit van de bestendige deputatie van de provinciale raad van Namen is vernietigd.

Artikel 2 :

De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat (ministerie van Openbare Werken).

HOF VAN BEROEP TE GENT

2de Kamer. — 13 mei 1964.

Voorzitter : M. Daniël Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Gerniers en A. Desplenter.

Advokaat-generaal : M. Stévigny.

Advokaten : Mrs. A. Cornelis (Gent) en P. Ghyssaert (Brugge).

Beslag onder derden. — Vordering tot van waardeverklaring. — Dagvaardingsexploot. — Deurwaarder der directe belastingen. — Geldigheid. — Vordering ontvankelijk.

Indien krachtens art. 24 van het dekreet van 14 juni 1813 (in onderhavig geval nog van toepassing) en art. 61 W.B.R.v. de dagvaardingen in burgerlijke zaken betekend worden door de gerechtsdeurwaarders die bij een rechtbank geïmmatriculeerd zijn, wordt nochtans door art. 82 van de op 22 september 1937 gecoördineerde koninklijke besluiten, genomen ter uitvoering van art. 60 der samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, van het gemeen recht afgeweken, waar bepaald wordt dat de vervolgingen inzake directe belastingen gedaan worden niet alleen door de deurwaarders bij de hoven en rechtbanken, maar ook door de deurwaarders van de directe belastingen.

Gelet op de algemene draagwijdte van voormeld artikel, omvat het woord «inbeslagnemingen», dat in het tweede lid van het artikel voorkomt, niet enkel het beslag onder derden zelf, doch ook al de formaliteiten welke met dit beslag gepaard gaan, o.m. de betekening van het exploot strekkende tot de van waardeverklaring van dergelijk beslag.

De vordering tot van waardeverklaring van een beslag onder derden ten verzoeken van de hoofd-ontvanger der directe belastingen betekend door een deurwaarder van het bestuur der directe belastingen, wiens exploot als geldig dient te worden aangezien, is derhalve ontvankelijk.

Hoofdontvanger der directe belastingen te Brugge t./
Decorte Julien.

Advies van het O.M.

1. Beknopt overzicht der procedure.

De Corte Ferdinand is beheerder-zaakvoerder van de N.V. «Autocars en reisbureau De Corte Gebroeders», waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Brugge.

Aan de Administratie der directe belastingen is hij nog de volgende belastingen verschuldigd : 132.024 F + 137.407 F te vermeerderen met de verwijsintresten.

Ter betaling van deze belastingen legde de hoofd-ontvanger der belastingen te Brugge beslag op de gelden, lonen en andere waarden welke de voornoemde vennootschap aan geïntimeerde uitbetalen of overhandigen zou.

Dit beslag onder derden werd op 5 juni 1958 aan deze vennootschap betekend en, binnen de termijn door de wet vereist (art. 563 W.B.R.) n.l. op 11 juni 1958, aan geïntimeerde ter kennis gebracht die tevens gedagvaard werd om dit beslag van waarde te horen verklaren. Deze vordering werd op 19 juni 1958 aan de derde beslagene aangezegd die tevens op dezelfde dag gedagvaard werd tot het afleggen van zijn verklaring desbetreffende. Op 22 september 1958 werd deze formaliteit volbracht en verklaarde de derde beslagene dat zij aan geïntimeerde een loon van 4.000 F uitbetaalde per maand.

Bij vonnis van 13 april 1961 heeft de rechtbank te Brugge de vordering tot van waardeverklaring van onderhavig beslag onder derden niet ontvankelijk verklaard omdat het exploot, waarbij deze vordering ingeleid werd, was betekend geweest door een deurwaarder der belastingen die hiertoe, volgens de eerste rechter, niet bevoegd was.

II. Betreffende de ontvankelijkheid van het beroep.

Tegen dit vonnis, dat niet betekend werd, heeft appellant op 25 april 1962 beroep aangetekend.

Dit beroep is, zowel t.o.v. artikel 443 W.B.R. als t.o.v. art. 16 der wet op de bevoegdheid en de aanleg, ontvankelijk.

III. Ten gronde.

De eerste rechter heeft de dagvaarding tot van waardeverklaring van het beslag onder derden nietig verklaard omdat zij gedaan werd door een deurwaarder der belastingen, die, t.o.v. art. 61 W.B.R., er niet toe bevoegd is dergelijke exploiten van dagvaarding te betekenen, daar het inleiden op die wijze van zuiver gerechtelijke procedures aan deurwaarders gehecht aan de rechtbanken of Hoven voorbehouden is.

Daartegenover is appellant de mening toegedaan dat de bepalingen van art. 60 der gec. wetten en art. 82 van de op 22 september 1937 gec. K.B., door hun algemene draagwijdte, deze bevoegdheid wel verleend hebben aan de deurwaarders der belastingen.

Mijns inziens is het standpunt van appellant bij te treden.

Indien inderdaad, krachtens artikel 61 W.B.R., het aanhangig maken van gerechtelijke procedures vóór een rechtscollege uitsluitend voorbehouden is aan de deurwaarders gehecht aan de Hoven en Rechtbanken en ingeschreven op de deurwaardersrol, dan blijkt het mij evenzeer vast te staan dat artikel 60 van de gec. wetten en de artikelen 53 tot en met 89 van de gec. Koninklijke besluiten (K.B. van 22 september 1937) op het stuk van de vervolgingen in zake directe belastingen, niet alleen wat betreft de hiertoe te volgen procedure (althans gedeeltelijk) doch tevens wat de personen betreft die met deze procedure belast zijn of kunnen belast worden,

afgeweken zijn van het gemeen recht. Zo specificeert art. 82 van de gec. K.B., inderdaad dat: «de vervolgingen in zake directe belastingen worden gedaan door de deurwaarders bij de hoven en rechtbanken of door de *deurwaarders der directe belastingen*. Een en ander doen in die hoedanigheid de dwangbevelen, de *inbeslagnemingen* en de verkopeningen».

Aangezien dit artikel 82 deel uitmaakt van het zesde deel van het hoofdstuk E van de gec. K.B. dat uitsluitend betrekking heeft op de *vervolgingen* in zake directe belastingen, en de voorgaande delen handelen over de te volgen procedures op het stuk dezer vervolgingen, waaronder het derde deel meer bepaald over het beslag onder derden uitweidt, laat het m.i. geen twijfel dat deze laatste vervolgingsprocedure eveneens dient begrepen te worden onder de benaming «*inbeslagnemingen*» welke door artikel 82 gebruikt wordt en waartoe, krachtens ditzelfde artikel, de deurwaarders der directe belastingen bevoegd verklaard worden.

Tegen deze stelling voert geïntimeerde hoofdzakelijk aan dat zij tegen art. 61 W.B.R. indruist en dat aan de gebiedende bepalingen van dit artikel door een K.B. geen afwijkingen mogen gebracht worden.

Deze afwijking is echter niet alleen de vrucht van een K.B. doch tevens van de wet, aangezien het K.B. dat artikel 82 invoerde, genomen werd in uitvoering van artikel 60 der gecoördineerde wetten, dat het principe van de afwijking van het gemeen recht op het stuk der vervolgingen in zake directe belastingen huldigt, doch de uitvoeringsbepalingen van deze wettelijke afwijking aan de uitvoerende macht overlaat.

Dit artikel 82 van de gec. K.B. blijft trouwens, *wat de deurwaarders der belastingen betreft*, in de lijn van hetgeen art. 18 van het decreet van 16 thermidor van het jaar VIII reeds bepaald had, nl. dat «les porteurs de contrainte» er alleen toe bevoegd zijn om in zake directe belastingen vervolgingen in te stellen. Het wijkt uitsluitend van dit principe af door aan de deurwaarders van de Hoven en Rechtbanken dezelfde bevoegdheid te verlenen, wat vroeger niet het geval was. (Zie wat de vroegere toestand betreft, Leloir, *Règlement général sur le recouvrement et sur les poursuites en matière de contributions directes*, 1852, deuxième partie, blz. 266, nr. 1703 en Leurquin, «*Etudes sur la saisie-arrêt*», 1891, art. 559, nr. 177, blz. 137 waarin te lezen staat: «*Toutefois, lorsque la saisie-arrêt sera pratiquée à la requête de l'administration des contributions, il y aura lieu d'appliquer l'article 18 du décret du 16 thermidor au VII aux termes duquel les porteurs de contrainte font seuls les fonctions d'huissiers pour les contributions directes; cette disposition n'admet aucune exception, elle concerne donc aussi la saisie-arrêt*»; *contra* R.p.d.b. V° Impôts, n° 630, stelling die min of meer tegengesproken wordt in hetzelfde werk, V° Huissier, n° 2).

Weliswaar zou het standpunt kunnen verdedigd worden dat art. 82 van de gec. K.B. alleen handelt over de *inbeslagnemingen*, waaronder natuurlijk het beslag onder derden, doch dat uit de bevoegdheid die op dit stuk aan de deurwaarders der directe belastingen wordt toegekend niet mag afgeleid worden dat zij ertoe bekwaam zijn o.m. de formaliteiten te vervullen welke de artikelen 563 en 564 van het W.B.R. vereisen, nl. dagvaarden ten einde het beslag onder derden van waarde te horen verklaren.

Dit standpunt kan m.i. niet bijgetreden worden omdat van de ene kant artikel 82 van de gec. K.B. in algemene termen aan de deurwaarders der belastingen de bevoegdheid toekent *vervolgingen in zake directe belastingen in te stellen* en onder deze vervolgingen o.m. de *inbeslagnemingen* begrepen zijn die in de

vooraangaande delen behandeld worden, zoals het beslag onder derden, en van de andere kant, omdat in de vooraangaande delen waarin deze beslagnemingen behandeld worden telkenmale naar bepaalde formaliteiten voorzien door het W.B.R. verwezen wordt, wat meteen impliceert, gelet op de algemene draagwijdte van art. 82 dat de belasting-deurwaarders eveneens bevoegd zijn om deze formaliteiten te vervullen. Zo voorziet art. 75 uitdrukkelijk dat het beslag onder derden geschiedt naar de formaliteiten voorgeschreven door titel VII, boek V, eerste deel van het W.B.R. Hieruit volgt m.i. dat de belastingdeurwaarder er niet alleen toe bevoegd is beslag onder derden te leggen doch tevens over te gaan tot de eventuele formaliteiten welke met dit beslag moeten gepaard gaan, zoals o.m. de betekening van de vordering tot van waardeverklaring van dit beslag. Deze eis is inderdaad zo innig verbonden met het beslag onder derden zelf dat dit laatste alle bindende kracht verliest (art. 565 W.B.R.) indien de van waardeverklaring binnen de termijn van acht dagen volgend op het beslag onder derden (art. 563 W.B.R.) niet aangevraagd wordt.

Beide formaliteiten (beslag en eis tot waardeverklaring ervan) zijn derhalve zo innig met elkander verbonden en de tweede formaliteit is zo essentieel t.o.v. de eerste dat het niet in te denken is dat art. 82 door de uitdrukking «*inbeslagnemingen*» op het stuk van het beslag onder derden, alleen dit beslag voor ogen zou gehad hebben zonder de vervulling door de deurwaarders der belastingen van de onmisbare formaliteit zijner geldigverklaring. De korte termijn die beide formaliteiten scheidt (acht dagen) wijst er trouwens op dat beide formaliteiten in de praktijk en daar waar het kan door dezelfde deurwaarder, d.w.z. door een deurwaarder der belastingen of door een gerechtsdeurwaarder, dienen vervuld te worden. Daarenboven is het moeilijk te begrijpen dat een deurwaarder der belastingen er wel toe bevoegd zou verklaard zijn beslag onder derden te betekenen, doch er niet toe zou bekwaam zijn de dagvaarding tot van waardeverklaring van dit beslag aan te zeggen, onmisbare formaliteit opdat zijn beslag geldig en meteen uitvoerbaar zou zijn. Het blijkt geen zin te hebben een belastingdeurwaarder toe te laten beslag onder derden aan te tekenen zonder hem de bevoegdheid te verlenen de formaliteiten te vervullen die onmisbaar zijn, opdat dit beslag zou kunnen uitgevoerd worden. (Zie in die zin Leloir, nr. 1694; *contra* echter R.P.D.B. Impôts, hierboven aangehaald en Verhelst, *Invorderingen en vervolgingen*, nr. 467, blz. 155).

Tenslotte voorziet artikel 77 van de gec. K.B. dat «de wettelijke bepalingen betreffende de inhoud en de betekening van de exploit van toepassing zijn op de akten van *gerechtelijke* vervolgingen in zake directe belastingen».

Deze bepaling kan alleen betrekking hebben op de akten van *gerechtelijke* vervolging die door een *belastingdeurwaarder* worden uitgevoerd, aangezien dergelijke akten wanneer zij worden uitgevoerd door deurwaarders bij de Rechtbanken of Hoven vanzelfsprekend aan de op dit stuk geldende voorschriften van gemeen recht onderworpen zijn.

Artikel 77 impliceert derhalve dat de belastingdeurwaarders ertoe bevoegd zijn *akten van gerechtelijke vervolging* uit te voeren. In het beslag onder derden zijn de dagvaarding tot van waardeverklaring van dit beslag, de aanzegging van deze vordering en de dagvaarding van de derde beslagene om zijn verklaring te doen, onmisbare akten van deze «*gerechtelijke vervolging*», zodat m.i., in uitvoering van de artikelen 60 der gec. wetten, 77 en 82 van de gec. K.B., de belasting-

deurwaarders ertoe bekwaam zijn deze akten rechtsgeldig uit te voeren mits zich te gedragen naar « de wettelijke bepalingen betreffende de inhoud en de betekening van de exploiten » (art. 77).

* * *

Door de devolutieve werking van het beroep is het Hof met de beslechting van de grond van onderhavig geschil belast en kan het derhalve, zonder evocatie, ten gronde statueren. (A.P.R. Beroep, nr. 570.)

Besluit :

Het beroep is ontvankelijk en gegrond.

*De Advocaat-generaal,
G. Stévigny.*

Arrest

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;
Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van een vonnis op tegenspraak tussen partijen gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, d.d. 13 april 1961;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de tijd en de vorm;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte de vordering strekkende tot de van waardeverklaring van het beslag onder derden gelegd onder de N.V. « Autocars en Reisbureau De Corte Gebroeders » te Brugge, bij exploit d.d. 5 juni 1958, niet ontvankelijk verklaard heeft, om reden dat de inleidende dagvaarding door een deurwaarder der directe belastingen betekend werd;

Overwegende dat krachtens artikel 24 van het decreet van 14 juni 1813 en artikel 61 W.B.R., de dagvaardingen in burgerlijke zaken betekend worden door de gerechtsdeurwaarders, die bij een rechtbank geïmmatriculeerd zijn, maar dat artikel 82 R.B. van 22 september 1937, genomen in uitvoering van artikel 60 S.W. betreffende de inkomstenbelastingen, van het gemeen recht afwijkt, waar het bepaalt dat de vervolgingen in zake rechtstreekse belastingen gedaan worden niet alleen door de deurwaarders bij de Hoven en Rechtbanken, maar ook door de deurwaarders van de directe belastingen;

Overwegende dat dient aanvaard, gelet op de algemene draagwijdte van voormeld artikel, dat het woord « inbeslagnemingen » voorkomende in het tweede lid van voormeld artikel niet alleen het beslag onder derden zelf behelst, maar ook al de formaliteiten die met dit beslag gepaard gaan, zoals onder meer de betekening van het exploit strekkende tot de van waardeverklaring van bedoeld beslag (Leloir, *Règlement général sur le recouvrement et sur les poursuites en matière de contributions directes*, nrs. 1964-1703);

dat het geen zin zou hebben een belastingdeurwaarder toe te laten beslag onder derden te leggen, zonder hem de bevoegdheid te verlenen de formaliteiten te vervullen welke onmisbaar zijn opdat dit beslag zou kunnen uitgevoerd worden;

Overwegende overigens dat het beslag onder derden geschiedt naar de formaliteiten voorgeschreven door Titel VII, Boek V, eerste deel van het W.B.R., hetgeen impliceert dat de belastingdeurwaarders die, krachtens de algemene termen van artikel 82, gelast zijn met de vervolgingen in zake directe belastingen, moeten bevoegd zijn om tot al die formaliteiten over te gaan;

Overwegende ten slotte dat artikel 77 voorziet dat de wettelijke bepalingen betreffende de inhoud en de betekening van de exploiten van toepassing zijn op de akten van gerechtelijke vervolgingen in zake directe belastingen;

dat deze bepaling impliceert dat de belastingdeurwaarders ertoe bevoegd zijn akten van gerechtelijke vervolgingen, zoals de betekening van de dagvaarding tot van waardeverklaring van een derde beslag, uit te voeren;

dat zij immers alleen betrekking kan hebben op de akten van gerechtelijke vervolging die door de belastingdeurwaarders worden uitgevoerd, daar dergelijke akten vanzelfsprekend aan die wettelijke bepalingen onderworpen zijn, wanneer ze worden uitgevoerd door de gerechtsdeurwaarders;

Ten gronde :

Overwegende dat in strijd met de bewering van geïntimeerde, de aanslagen voor dewelke derden beslag werd betekend, wel degelijk definitief zijn, gelet op de door geïntimeerde niet betwiste uitleg van appellant aangehaald in besluiten betekend op 14 januari 1964;

Overwegende dat het beslag onder derden regelmatig is in de vorm en tevens gegrond;

Overwegende dat slechts 1/5 van het loon van geïntimeerde kan in beslag genomen worden, vermits dit loon de 72.000 F per jaar niet overtreft (zie wet 18 augustus 1887, art. 2 (wet 25-5-1920, gew. de 5-3-1932 en 28-2-1947) dat zulks door appellant niet betwist wordt;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting, de heer advocaat-generaal Stévigny in zijn eensluidend advies;

alle meermovende of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende, ontvangt het beroep; verklaart het gegrond; doet de bestreden beslissing teniet; opnieuw wijzende, ontvangt de oorspronkelijke eis; verklaart geldig en van waarde het beslag onder derden gelegd onder de N.V. « Autocars en Reisbureau De Corte Gebroeders » te Brugge bij exploit van de deurwaarder der belastingen, Albert Vynck, in datum van 5 juni 1958, tot beloop van één vijfde van het loon van geïntimeerde;

Dienvolgens beveelt dat de sommen welke de derde beslagene zal erkennen of bij vonnis verklaard worden schuldig te zijn, door haar aan appellant zullen gestort worden tot beloop van voormeld één vijfde, in mindering of tot beloop zijner schuldvordering, in hoofdsom, intresten en kosten;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instanties;

Beveelt de afscheiding der kosten ten behoeve van Mr. Cruyt die bevestigt, het grootste gedeelte der voorschotten voor zijn partij gedaan te hebben.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

12e Kamer. — 14 april 1964.

Alleen-rechtsprekend rechter : M. P. Moulin.

O.M. : M. De Marneffe.

Advokaten : Mrs. De Wachter en Vandervondelen.

1. Deskundige. — Deskundig onderzoek. — Niet-mededeling van het deskundig verslag aan de partijen vóór de nederlegging. — Gevolgen ?

2. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koop-handel. — Geen wijziging van de eis toegelaten behoudens de in art. 464 Rv. bepaalde gevallen.

1. De niet-mededeling van het deskundig verslag aan de partijen vóór de nederlegging ervan brengt geen nietigheid mede, indien de rechten van de verdediging daardoor niet miskend worden.

2. Het geding in hoger beroep moet worden behandeld zoals het voor de eerste rechter gevoerd werd; wijziging van de eis, zoals hij door middel van de dagvaarding en de besluiten voor de eerste rechter werd geformuleerd, is behoudens de in art. 464 Rv. bepaalde gevallen, niet toegelaten.

Cornette t./ Servranck.

Gezien de uitgifte van het vonnis waartegen beroep, door de Vrederechter van het Kanton Vilvoorde, na tegenspraak tussen partijen, op 29 maart 1962 uitgesproken;

Gezien de akte van beroep, op 25 april 1962, door gerechtsdeurwaarder Roger Buyse, van Wolvertem, betekend;

Gezien de besluiten door de partijen neergelegd;

Overwegende dat het beroep, regelmatig naar de vorm, als ontvankelijk voorkomt, dat die ontvankelijkheid overigens niet betwist wordt;

Overwegende dat appelland geïntimeerde gedagvaard heeft om, op grond van artikel 701 van het Burgerlijk Wetboek, het verleggen van een conventionele erfdienstbaarheid van doorgang van 1 meter 60 breedte op zijn eigendom gevestigd, te bekomen;

Dat hij, in zijn inleidende dagvaarding, gevraagd heeft de erfdienstbaarheid van doorgang te zien vestigen langs de grens van het eigendom van appelland en dito van geïntimeerde;

Overwegende dat de Vrederechter op 2 juni 1960 een vonnis uitgesproken heeft, een plaatsbezoek bevelende in gezelschap van een deskundige (artikel 42 W.B.V.);

Overwegende dat de Vrederechter een proces-verbaal van plaatsbezoek opgesteld heeft; dat uit dit proces-verbaal spruit dat de deskundige de eed afgelegd heeft en dat de deskundige een verslag moest neerleggen na zekere plichten uitgevoerd te hebben;

Gezien het eerste verslag door de deskundige neergelegd;

Gezien het aanvullend verslag door de deskundige op 5 maart 1962 neergelegd;

Overwegende dat partijen daarna de zaak gepleit hebben vóór de eerste Rechter, dat, zich steunende op het verslag, de eerste Rechter aan appelland gevraagd heeft of hij accoord was om de weg van 1 meter 60 tot 2 meter 50 te brengen, omdat de nieuwe draai en de aanwezigheid van een voor, zulke verandering noodzakelijk maken om een nieuwe uitweg te bekomen die hetzelfde nut zou hebben voor geïntimeerde;

Overwegende dat appelland geweigerd heeft dit voorstel te doen, dat de eerste Rechter dan rechtsprekende

over het gerechtelijke kontrakt, gelijk door de dagvaarding bepaald en in de laatste besluiten niet uitgebreid, beslist heeft :

1) dat de nieuwe voorgestelde uitweg — het is te zeggen een doorgang van 1 meter 60 breedte gevestigd langs de grens — niet zo gemakkelijk voor geïntimeerde was;

2) dat tevens de nieuwe uitweg aanzienlijk langer was en bijgevolg ook niet zo gemakkelijk voor geïntimeerde was;

Overwegende dat appelland beweert dat de deskundige verslagen waardeloos zijn omdat de deskundige aan partijen zijn verslag in voorlezing niet gegeven heeft, zodat appelland zijn aanmerkingen en akkoord over de modaliteiten van verlenging van de erfdienstbaarheid niet heeft kunnen geven;

Overwegende dat de Rechtbank akkoord is om te zeggen dat appelland het recht heeft te beoordelen of de verlegging voor hem appelland voordeliger is of niet, dat de deskundige daaromtrent missingen gepleegd heeft;

Overwegende nochtans dat de zaak door de Vrederechter gevonnist werd rekening houdende niet met de verklaringen door appelland aan de deskundige gedaan, maar met de verklaringen door appelland — door zijn raadsman bijgestaan — op de terechtzitting gedaan wanneer appelland goed op de hoogte was van de vaststellingen van de deskundige;

Overwegende dat het voorlezen van een verslag geen hoofdzakelijke formaliteit is, en geen nietigheid van het deskundig onderzoek meebrengt indien de rechten van de verdediging niet miskend werden;

(Brussel 20 juni 1958, Pasicrisie 1959, II, 129; 10 maart 1960, Pas. 1961, II, 39; Revue Critique Jurisprudence 1955, blz. 154 en 1959 blz. 87 en 84);

Overwegende dat de rechten van de verdediging niet miskend werden omdat het deskundig onderzoek alleen tot doel had het advies van de deskundige te kennen nopens het verleggen van de erfdienstbaarheid gelijk appelland het voorgesteld had, het is te zeggen 1 meter 60 genomen van af de grens van de eigendommen;

Dat de deskundige twee of drie maal proeven in aanwezigheid van de partijen gedaan heeft; dat hij vastgesteld heeft dat dit voorstel onaanneembaar was rekening houdende met de aanwezigheid van een voor en dat de partijen gelegenheid hadden reeds op dat ogenblik andere voorstellen te doen, wat zij niet gedaan hebben;

Dat de rechten van de verdediging door het deskundig onderzoek niet miskend werden;

Overwegende dat het deskundig verslag, niettegenstaande zijn leemten, genoeg inlichtingen aan de Vrederechter verschaft heeft om toe te laten aan de Vrederechter in kennis van zaak te vonnissen;

Dat bijgevolg het verslag niet waardeloos en niet nietig is;

Overwegende dat de Vrederechter de rechten van de verdediging zo goed geëerbiedigd heeft, dat hij — Vrederechter — in het belang van appelland, aan deze laatste een uitbreiding van het gerechtelijk kontrakt ingegeven heeft, en dit zonder verzet van geïntimeerde;

Dat appelland die suggestie geweigerd heeft, wat zijn recht was, maar dat hij daaruit niet mag trekken dat zijn rechten miskend werden;

Overwegende dat hij nu, eerst nu, zegt dat hij het vestigen van de nieuwe bedding aanbiedt, of gelijk een deskundige bepalen zal, of gelijk de deskundige van de Vrederechter het aangeboden heeft, of op een breedte van 2 meter 50;

Overwegende dat het gerechtelijk kontrakt door de laatste besluiten in eerste aanleg omschreven is;

Dat het niet mogelijk is dit kontrakt in graad van beroep te veranderen en dat geïntimeerde zich tegen die wijziging verzet;

Overwegende dat die nieuwe aanspraak van appelland in graad van beroep niet onder de voorzieningen van artikel 464 van het W.B.V. valt;

Dat het geding in beroep bijgevolg dient behandeld te worden zoals het vóór de eerste Rechter geschiedde, gelijk geïntimeerde het uitdrukkelijk zegt;

Overwegende daarenboven dat de eerste Rechter beslist heeft dat de nieuwe uitweg tevens aanzienlijk langer, en bijgevolg niet zo gemakkelijk voor geïntimeerde zou zijn;

Overwegende dat dit argument geldig is, zelfs zou men moeten in acht nemen de nu voorgestelde wijzigingen, en bijgevolg een reden is om de vordering te verwerpen;

Overwegende dat appelland beweert dat een verschil van hoogstens een twaalf meter niet als aanzienlijk langer kan bestempeld worden;

Overwegende dat het plan van het deskundig verslag de volgende metingen geeft:

oude ligging: $109,60 + 24 = 133 \text{ m } 60$

nieuwe ligging: $93,50 + 53,70 + \text{ongeveer } 15 =$

ongeveer 160 m.

Dat de afstand die door een kar moet doorgereden worden ook met een 15-tal meter verhoogd moet worden, omdat die kar verplicht is een ronde manoeuvre uit te voeren op wat men in de bundel « rond punt » noemt, wat een totaal van ongeveer 172 meter geeft;

Overwegende bijgevolg dat in feite de verlenging van de erfdienstbaarheid van een derde is ten opzichte van de conventionele ligging, en ontegensprekelijk van een vierde gelijk geïntimeerde het beweert;

Overwegende dat de verlenging van een derde of van een vierde van het traject aanzienlijk is;

Overwegende dat die twee beslissingen niet in strijd zijn met de vaststellingen van de Vrederechter omdat voor de eerste beslissing men ook rekening moet houden met de toestand bij slecht weer en niet alleenlijk in juni, wanneer de eerste Rechter ter plaatse geweest is, en voor de tweede beslissing omdat het proces-verbaal van plaatsbezoek verre van iets te bevestigen nopt de afstanden, de deskundige gelast heeft met de zending te zeggen in hoever de verlegging de uitweg verlengde of verkortte;

Overwegende dat de deskundige aan zijn zending nopens het rond punt door het plan voldaan heeft, dat trouwens dit punt zonder belang geworden is, rekening houdende met het feit dat de andere voorwaarden van een « zo gemakkelijke » bedding niet vervuld zijn;

Overwegende dat een nieuw deskundig onderzoek overbodig is omdat de Rechtbank genoeg ingelicht is om in kennis van zaak recht te kunnen spreken, zonder zich daarvoor de leemten van het deskundig verslag te moeten toeëigenen;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Rechtdoende na tegenspraak, in graad van beroep; Gelet op artikels 4, 24, 41 en 42 der wet van 15 juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Gehoord de heer de Marneffe, Substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, ter openbare zitting gegeven;

Akte gevende aan appelland van zijn voorstellen in besluiten gedaan;

Alle andere besluiten, als ongegrond, van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep, zegt het ongegrond;

Bevestigt het vonnis a quo;

Veroordeelt appelland tot de kosten van beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

1e Kamer. — 30 oktober 1963.

Voorzitter: M. Talpe.

Rechters: M.M. Vernimmen en Couckuyt.

Advokaten: Mrs. Dehem en Grillet.

1. **Wegen. — Gebruik door het publiek van een weg, dienend als uitweg voor aanpalende percelen. — Gedogen.**

2. **Schade en schadeloosstelling. — Toewijsbaarheid van een schadevergoeding voor het niet nakomen in de toekomst van een verbintenis.**

1. *Gebruik door het publiek als een openbare weg van een weg, die steeds als toegangsweg tot een partikulier eigendom heeft gediend en thans nog als uitweg dient, zonder een verbinding tussen twee openbare wegen te vormen; zolang niet bewezen is dat dit gebruik gepaard gaat met uitwendige daden als de uitoefening van een recht, moet dit openbaar gebruik als het gevolg van een gedogen worden aangezien.*

2. *Het opleggen door de rechter van een dwangsom (astreinte) is door de rechtsleer en de rechtspraak als onwettig beschouwd. Het is de rechter nochtans toegelaten een forfaitaire schadevergoeding toe te kennen voor het niet uitvoeren in de toekomst van een verbintenis. Voor een verbintenis iets niet te doen kan schadevergoeding ad futurum worden toegewezen voor het geval de schuldenaar in strijd met deze verbintenis zou handelen.*

De Moor t/ Deconinck.

Gezien het vonnis waartegen beroep op tegenspraak gewezen door de heer Vrederechter van het tweede kanton Ieper op 13 oktober 1961, in regelmatige uitgifte voorgebracht;

Gezien de overige stukken van het geding;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van eiser, thans geïntimeerde, ertoe strekt:

1) te horen zeggen voor recht dat verweerder De Moor geen uitweg mag nemen over de eigendom van eiser, namelijk het perceel gelegen te Ieper sectie E nr. 312 J/2 ten voordele van zijn eigendom perceel sectie E nr. 257/2;

2) te zeggen voor recht dat verweerder, voor iedere overtreding van dat verbod een schadevergoeding zal betalen van 500 frank plus de kosten van vaststelling van deurwaarder die zou nodig blijken;

3) verweerder te horen veroordelen, voor genomen genot gedurende twee jaar, tot betaling van een som van 1200 frank;

Overwegende dat de eerste rechter bij vonnis van 13 oktober 1961, voor recht zegde dat verweerder De Moor geen recht van uitweg heeft over de eigendom van eiser — tevens verweerder veroordeelde om aan eiser te betalen, ten titel van schadevergoeding, voor iedere overtreding van dit verbod, regelmatig vastgesteld, de som van 150 frank, verhoogd met de kosten van vaststelling —; dat de eerste rechter de gevorderde schadevergoeding wegens genomen genot in het verleden als ongegrond heeft afgewezen;

Overwegende dat geïntimeerde bij besluiten van 11 juni 1962, incidenteel beroep aantekent: ten einde het vonnis a quo te horen bevestigen voor wat betreft het verbod van uitweg en het vonnis te horen wijzigen voor het overige en dienaangaande opnieuw rechtdoende, appellant te horen veroordelen om aan geïntimeerde te betalen:

1) de som van 1200 frank ten titel van schadevergoeding voor de overtredingen gepleegd in de periode die het vonnis a quo voorafgaat;

2) de som van 30.000 frank voor de overtredingen gepleegd na 13 oktober 1961 tot 11 juni 1963 berekend à 500 frank per overtreding;

3) de som van 500 frank voor iedere verdere overtreding op het verbod van overweg en dit vanaf 11 juni 1963;

Overwegende dat appellant voorhoudt dat kwestieuze uitweg, waarin hij een zijpoortje heeft, behoort tot het openbaar domein;

Dat deze weg zijn privaat karakter heeft verloren door het feit dat hij vroeger toegang gaf tot de gronden van de N.V. Horticole Yproise en steeds voor het brede publiek toegankelijk is geweest;

Overwegende dat de weg steeds gediend heeft als toegang tot een privé eigendom en thans nog als uitweg dient voor acht aanpalende percelen, dat hij echter geen verbinding vormt tussen twee openbare wegen;

Overwegende dat in de veronderstelling dat de weg zou gebruikt worden door het publiek als openbare weg en niet als toegangsweg tot de private eigendommen — dit openbaar gebruik moet verondersteld worden zich uit te oefenen ten titel van gedoog en niet ten titel van recht — *jure civitatis* — daar het niet bewezen is dat het gebruik gepaard gaat met uitwendige daden die wijzen op een gebruik ten titel van recht;

Dat de weg door het gebruik niet het karakter van vicinaliteit heeft verkregen;

Overwegende dat de eerste rechter dienvolgens terecht aan appellant het recht heeft ontzegd uitweg te nemen over het perceel van geïntimeerde;

Betreffende de schadevergoeding;

Overwegende dat geïntimeerde een schadevergoeding vordert van 1.200 frank voor het onrechtmatig gebruik van de weg tot 13 oktober 1961;

Overwegende dat deze eis van geïntimeerde steunt op de reden dat de rechtsvoorganger van appellant aan geïntimeerde een jaarlijkse vergoeding betaalde van 600 frank voor het gedoogzaam gebruik van de uitweg;

Overwegende dat het feit dat appellant weigerde een dergelijke overeenkomst af te sluiten met geïntimeerde — geen recht op schadevergoeding schept —; dat voor de betekening der inleidende dagvaarding appellant niet werd aangemaand een einde te stellen aan het gebruik van de weg;

Dat de eerste rechter terecht deze eis als ongegrond heeft afgewezen;

Overwegende dat het vonnis a quo appellant veroordeelt tot betaling ten titel van schadevergoeding van een som van 150 frank voor iedere overtreding, regelmatig vastgesteld, van het verbod van uitweg;

Overwegende dat geïntimeerde bij incidenteel beroep een vergoeding vraagt van 30.000 frank voor de overtredingen van 13 oktober 1961 — datum van het beroepen vonnis — tot 11 juni 1963 en vanaf deze laatste datum een som van 150 frank voor iedere verdere overtreding;

Overwegende dat appellant opwerpt dat geïntimeerde

de oplegging vordert van een dwangsom per overtreding wat in tegenstrijd is met de wet;

Overwegende dat de dwangsom (astreinte) een forfaitaire som is, die vastgesteld wordt door de rechter en verschuldigd is indien de schuldenaar de veroordeling niet uitvoert;

dat de som aldus vastgesteld geen vergoeding is maar het karakter heeft van een civielrechtelijke penaltiteit — een intimidatiemiddel om de uitvoering af te dwingen — dat deze penaltiteit door de rechtsleer en de rechtspraak als onwettig wordt beschouwd;

Overwegende dat het de rechter nochtans toegelaten is een veroordeling uit te spreken tot een forfaitaire schadevergoeding voor het niet uitvoeren in de toekomst van een verbintenis;

Dat eveneens voor de verbintenis iets niet te doen, schadevergoeding kan toegekend worden ad futurum — voor het geval de schuldenaar in strijd met deze verbintenis zou handelen (De Page, III, no. 160 en volgende; R.P.D.B., V, Obligations, no. 683 sq-754 sq; R.B. Veurne, 29.11.1956, R.W. 1956-57, kol. 1903);

Overwegende dat de vergoeding door de eerste rechter vastgesteld niet een dwangsom is, maar een schadevergoeding lastens appellant voor iedere overtreding van het verbod uitweg te nemen, voor zover dit verbod regelmatig vastgesteld wordt;

Dat de eerste rechter te recht de vergoeding heeft vastgesteld op 150 frank per vastgestelde overtreding verhoogd met de kosten van vaststelling;

Dat geïntimeerde niet bewijst dat hij door het wederrechtelijk handelen van appellant, grotere schade lijdt; dat daarentegen het aanbod van appellant om 10 centiemen te betalen per overtreding als weinig ernstig moet worden afgewezen;

Dat immers de toe te kennen vergoeding niet enkel het herstel van de toegebrachte schade beoogt maar vooral de schending van het recht;

Overwegende dat geïntimeerde bij besluiten van 11 juni 1962, een vordering van 30.000 frank voor de overtredingen vanaf de inleidende dagvaarding tot het vonnis van de eerste rechter;

Overwegende dat geïntimeerde op 9 juni 1962, aan appellant dagvaarding liet betekenen voor de Vrede-rechter van het tweede kanton Ieper in betaling van dezelfde schadevergoeding, voor dezelfde periode vanaf 13 oktober 1961;

Overwegende dat er dus een toestand bestaat van aanhangig geding en de rechtbank, bij toepassing van artikel 37 ter 3° bevoegd is om van de huidige vordering kennis te nemen;

Overwegende dat geïntimeerde de door hem gevorderde schade berekent op 500 frank per overtreding — doch in gebreke blijft het bewijs der ingeroepen overtredingen voor te brengen;

dat de vordering hic et nunc niet gegrond is;

Overwegende dat de kosten van het geding in beide aanleggen ten laste van appellant moeten gelegd worden, gezien hij het recht van geïntimeerde betwist en voorhoudt recht te hebben uitweg te nemen over kwestieus perceel — dit in tegenstrijd met zijn middelen voorgedragen voor de eerste rechter;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelend in graad van beroep, gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere besluiten verwerpende;

Verklaart het beroep van appellant ontvankelijk doch ongegrond;

Verklaart het incidenteel beroep van geïntimeerde

ontvankelijk doch ongegrond voor zover het de wijziging beoogt van de door de eerste rechter toegestane schadevergoeding en hic et nunc ongegrond voor wat betreft de schadevergoeding van 30.000 frank;

Bevestigt dienvolgens het beroepen vonnis in al zijn beschikkingen ter uitzondering wat de kosten betreft.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1ste kamer. — 23 juni 1964.

Voorzitter : M. M. Van Baelberge.

Rechters : M.M. Dewulf en Lebbe.

Advokaten : Mrs. F. Vandamme en Heymans.

Natuurlijk kind. — Art. 340 b en c B.W. — Verval na erkenning van kind bij huwelijk der moeder met een andere persoon. — Handhaving van het recht op schadevergoeding.

Iedere vordering, gesteund op art. 340 b en 340 c B.W. komt te vervallen door een navolgende erkenning van het kind. Zulks is namelijk het geval wanneer deze erkenning uitgaat van hem die met de moeder van het kind huwt.

De moeder van het kind behoudt evenwel, ook in voornoemd geval, haar recht op morele en materiële schadeloosstelling gesteund op art. 1382 B.W.; dit artikel is immers volledig onafhankelijk van iedere kwestie van afstamming en dus ook van iedere navolgende erkenning en wettiging van het kind.

Dhoore t./ Deman.

Gezien ons vonnis van 21 januari 1963, gewezen bij verstek tegen Dhoore Etienne en aan hem betekend op 13 november 1963;

Gezien het rekest tot verzet aan Deman Betty en Deman Marcellus betekend bij paleisakte van 22 november 1963;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gelet op artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Overwegende dat het verzet tijdig werd ingesteld en ontvankelijk is;

Overwegende dat eiser op verzet door voormeld verstekvonnis werd veroordeeld tot betaling voor het onderhoud en de opvoeding van het kind Marino Deman, geboren op 31 oktober 1961, van een maandelijks vergoeding van 800 F vanaf de geboorte; dat hij bovendien werd veroordeeld tot betaling van 10.000 F wegens geleden schade;

Overwegende dat bovenvermelde uitkeringen tot onderhoud werden toegekend op grond van het feit dat eiser op verzet bekend heeft gedurende de conceptieperiode van het kind Marino, geslachtsbetrekkingen te hebben gehad; en dat hij wegens verkrachting van de moeder gedurende de conceptieperiode van het kind werd veroordeeld;

dat eiser op verzet in de verzetakte loochent het kind te hebben verwekt en vraagt dat het oorspronkelijke vonnis zou worden te niet gedaan, minstens dat de toegekende uitkering zou worden herleid; dat hij in besluiten laat gelden dat Deman Betty op 13 juni 1963 in het huwelijk is getreden met de heer Octave Jerome Van Overbeke, die bij gelegenheid van zijn huwelijk het kind Marino heeft erkend en gewettigd, zodat door deze erkenning en wettiging, de vordering alle rechtsgrond mist;

Overwegende dat zowel de vordering op grond van art. 340 b als deze op grond van art. 340 c van het burgerlijk wetboek door de rechtspraak en de rechtsleer algemeen in verband wordt gebracht met en zelfs gesteund wordt op een vermoeden van vaderschap uit hoofde van de persoon van wie het bewezen voorkomt dat hij gemeenschap heeft gehad met de moeder van het kind gedurende de periode van de wettelijke conceptie;

Overwegende dat Deman Betty op 13 juni 1963 in het huwelijk is getreden met Octave Van Overbeke, die het kind Marino bij deze gelegenheid heeft erkend en gewettigd; dat ten gevolge van deze erkenning en wettiging de vaderlijke afstamming van Deman Marino wettelijk werd vastgesteld in hoofde van Octave van Overbeke en het vermoeden van vaderschap waarop art. 340 b en 340 c B.W. zijn gesteund komt te vervallen, dat, in zoverre men zelfs zou menen dat het recht op onderhoud uitsluitend volgt uit de bewezen gemeenschap en bestaat onafhankelijk van het vermoeden of de waarschijnlijkheid van het vaderschap, eiser op verzet beroep doet op de bepalingen van art. 340 d B.W. om de tegen hem ingestelde vordering te ontzenuwen op grond van de exceptio plurium; dat immers de erkenning de afstamming niet doet ontstaan maar ze vaststelt, zodat deze afstamming wordt geacht bestaan te hebben vanaf de geboorte en het kind geacht moet worden te zijn verwekt door degene die het erkende; dat iedere vordering gesteund op art. 340 b en 340 c B.W. dienvolgens door een navolgende erkenning van het kind komt te vervallen; dat het verzet uit dien hoofde gegrond voorkomt;

Overwegende nochtans dat de tweede vordering tot voorwerp had « namens zijn dochter Betty Deman een bedrag van 30.000 F te vorderen, wegens morele en materiële schadeloosstelling »; dat de aldus gevraagde schadevergoeding niet zozeer en zeker niet wat de morele schade betreft, de kosten van bevalling en onderhoud gedurende vier weken op grond van art. 340 d B.W. blijkt te bedoelen, dan wel de schadevergoeding op grond van art. 1382 B.W.; dat de vordering, in zoverre zij gesteund is op dit laatste artikel volledig onafhankelijk staat van iedere kwestie van afstamming en dus ook van iedere navolgende erkenning en wettiging van het kind; dat deze vordering zoals zodanig gegrond voorkomt vermits niet enkel een « gemeenschap » tussen Deman Betty en Dhoore Etienne werd bewezen, maar dat deze gemeenschap als een « verkrachting » tegen deze laatste werd weerhouden door een in kracht van gewijsde getreden vonnis; dat deze schade ex aequo et bono kan worden geschat op 10.000 F;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Ontvangt het verzet; doet het bestreden vonnis te niet doch enkel in zover het eiser op verzet heeft veroordeeld tot betaling aan de oorspronkelijk eiseres Betty Deman van een uitkering tot onderhoud voor haar kind Marino van maandelijks 800 F, vanaf zijn geboorte;

Bevestigt het vonnis voor het overige;

Veroordeelt eiser op verzet tot de kosten van het verzet.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

13 december 1963.

Rechter: M. Vranken.

Advokaten: Mrs. Degreef en Geyskens.

Eis tot betaling van huurgelden. — Bewijs van de huurovereenkomst. — Langdurige bewoning geen bewijs. — Wedereis gesteund op artikel 555 B.W. — Vergoeding voor veranderings- en verbeteringswerken. — Niet ontvankelijkheid van de wedereis.

De eis ingesteld door de vader tegen de weduwe van zijn zoon en strekkende tot betaling van 71.250 F als huur voor een handelshuis dient te worden afgewezen, indien de verweerster het bestaan van een huurovereenkomst ontkent en indien de eiser niet aanbiedt te bewijzen, dat hij zijn huis niet alleen ter beschikking heeft gesteld van zijn zoon om er met zijn gezin te wonen en er zijn beroep uit te oefenen, maar dat hij dit heeft gedaan ingevolge een huurovereenkomst, die hetzij bij geschrift, hetzij mondeling is tot stand gekomen.

Zelfs de langdurige bewoning van het huis is zonder invloed om het bestaan van een huurovereenkomst te bewijzen, vooral wanneer men rekening houdt met de familieband bestaande tussen de eigenaar en de bewoners.

Een tegeneis strekkende tot betaling van 175.550 F wegens veranderingen en verbeteringen, die met de toelating van de eiser aan het huis werden uitgevoerd, is niet ontvankelijk indien hij is gesteund op artikel 555 B.W. en indien de eiser de naakte eigendom van het huis aan de drie minderjarige kinderen, gesproken uit het huwelijk van zijn zoon met de verweerster, heeft geschonken en voor zich enkel het vruchtgebruik heeft behouden. Het recht waarvan sprake in artikel 555 B.W. kan slechts worden uitgeoefend tegen de eigenaars van een erf nadat deze besloten hebben de gebouwen of werken geheel of gedeeltelijk te behouden.

Een tegeneis is tevens niet ontvankelijk indien hij niet zijn oorsprong vindt in de betwiste overeenkomst, waarop de oorspronkelijke eis is gesteund, en indien deze in zijn geheel wordt afgewezen.

Vaes t/ Gerrits, Wwe Vaes.

Overwegende dat de eis strekt tot de veroordeling van de verweerster om aan de eiser te betalen een som van 71.250 F wegens achterstallige huurgelden verschuldigd voor de jaren en maanden verlopen tussen 1 januari 1959 en 30 september 1963;

Overwegende dat de eiser beweert, dat hij indertijd toen zijn zoon, Vaes Richard, echtgenoot van de verweerster, nog leefde aan deze in huur heeft gegeven een huis dienende tot beenhouwerij met frigo en materialen, gelegen te Heppen, langs de Leopoldsburgse steenweg en dat deze tot op de datum van zijn overlijden regelmatig de huurprijs, die alsdan 1.250 F per maand bedroeg, heeft betaald;

dat hij tevens beweert, dat de verweerster, die het huurgoed na het overlijden van Vaes Richard is blijven betrekken, ondanks de vele aanmaningen en in gebrekestellingen sedert het jaar 1959 geen enkele maal het verschuldigde huurgeld heeft betaald;

Overwegende dat de verweerster de gegrondheid van de eis ontkent;

dat zij niet betwist het bedoelde handelshuis steeds

met haar kinderen in de loop van de jaren te hebben bewoond en er handel te hebben gedreven;

dat zij tevens erkent gedurende al die tijd geen huur te hebben betaald;

dat zij echter doet gelden, dat er nooit een huurovereenkomst heeft bestaan en dat wijlen haar echtgenoot met toelating van zijn vader, de eiser Vaes, in diens eigendom is mogen gaan wonen;

dat zij uitdrukkelijk ontkent dat er ooit tussen de partijen een huurovereenkomst is gesloten en beweert dat de eiser het bewijs hiervan door geschrift zou moeten leveren;

Overwegende dat de eiser Vaes in zijn hoedanigheid van aanlegger ten minste zou dienen te bewijzen dat hij zijn huis niet alleen ter beschikking heeft gesteld van zijn zoon om daarin met zijn gezin te wonen en er zijn beroep uit te oefenen maar dat hij dit heeft gedaan ten gevolge van een huurovereenkomst die hetzij bij geschrift, hetzij mondeling is tot stand gekomen;

Overwegende dat het vanwege de verweerster onjuist is te beweren dat dit bewijs alleen door geschrift mag worden geleverd;

dat ook andere rechtsmiddelen mogen aangewend worden om het bestaan van een huurovereenkomst tussen vader en zoon of tussen de eerste en zijn schoondochter te bewijzen;

Overwegende dat de eiser echter nalaat enig aanbod van bewijs te doen;

dat hij zich ertoe beperkt in te roepen: 1) dat de verweerster vroeger de huur nooit heeft betwist; 2) dat ze vroeger alleen de compensatie verlangde van de huurprijzen met de prijs van zekere door haar echtgenoot uitgevoerde werken, en 3) dat ze op 1 juni 1960 bij aangetekende brief en nadien op 11 augustus 1961 bij oproeping in verzoening voor het vredegericht is aangemaand geworden om de vervallen huurprijzen te betalen;

dat dit alles echter niet volstaat om te doen aannemen dat op een bepaalde datum er tussen de partijen een huurovereenkomst is gesloten geworden;

dat zelfs de langdurige bewoning van het huis zonder invloed is om het bestaan van een huurcontract te bewijzen (Verbr. 25 oktober 1957, Rev. Not. 1947, 71), vooral wanneer men rekening houdt met de familieband bestaande tussen de eigenaar en de bewoners;

Overwegende dat de gegrondheid van de eis strekkende tot betaling van 71.250 F als huurgelden derhalve niet bewezen is;

Overwegende dat niet dient te worden onderzocht of de verweerster, die het bestaan van een huurovereenkomst ontkent doch niettemin jarenlang het huis van de eiser heeft bewoond, ertoe gehouden is schadevergoeding of m.a.w. woonstvergoeding aan deze laatste te betalen;

dat de eis inderdaad alleen betaling beoogt van achterstallige huurgelden;

Overwegende dat de verweerster een tegeneis heeft ingesteld strekkende tot de veroordeling van de eiser om haar een som terug te betalen van 175.559 frank met de gerechtelijke intresten;

dat zij namelijk beweert, dat wijlen haar echtgenoot van zijn vader de toelating had verkregen om belangrijke veranderings- en verbeteringswerken aan het huis uit te voeren, werken die volgens haar samen 45.803 F en 129.756 F zouden hebben gekost;

dat zij haar tegeneis steunt op artikel 555 B.W., waarin zij meent het recht te vinden om de gedane uitgaven of minstens de door het erf verkregen meerwaarde terug te vorderen;

Overwegende dat de tegeneis van meet af aan als

niet ontvankelijk voorkomt, vermits de verweerster in haar eigen besluiten aanhaalt dat haar drie minderjarige kinderen, gesproten uit haar huwelijk met wijlen Vaes Richard thans naakte eigenaars zijn van het betwiste goed, hetgeen wordt bevestigd door een door eiser overgelegd uittreksel van een akte van 26 januari 1961, verleden voor Mr. U. Drieskens, notaris te Houthalen, waaruit blijkt dat de eiser en zijn echtgenote dit goed aan de drie kinderen Vaes hebben geschonken en zich het recht van vruchtgebruik hun leven lang hebben voorbehouden;

dat het derhalve niet duidelijk is hoe de verweerster van de eiser Vaes terugbetaling kan vragen van bouwwerken uitgevoerd op een eigendom die sedert 1961 aan haar eigen kinderen toebehoort ingevolge de schenking die ze zelf als voogdes voor de kinderen heeft aangenomen; dat het recht waarvan sprake in artikel 555 B.W. slechts kan worden uitgeoefend tegen de eigenaars van een erf, nadat deze besloten hebben de gebouwen of werken geheel of gedeeltelijk te behouden hetgeen in het onderhavige geval tot gevolg

heeft dat de verweerster de eis slechts tegen haar eigen kinderen zou kunnen instellen, indien deze van mening zijn dat de werken hun voordelig zijn en wensen die te behouden;

dat daarenboven de verweerster in zover zij optreedt als voogdes over deze nog minderjarige kinderen niet uit het oog mag verliezen, dat deze laatsten als erfgenamen van hun vader, die de werken deed uitvoeren, en als naakte eigenaars tegelijk schuldeisers en schuldenaars geworden zijn, zodat er een schuldvergelijking heeft plaats gehad waardoor hun recht op vergoeding vermoedelijk is uitgedoofd;

Overwegende dat in elk geval de tegeneis niet ontvankelijk dient te worden verklaard om de dubbele redenen: 1) dat hij niet zijn voorsprong vindt in de huurovereenkomst waarop de oorspronkelijke eis is gesteund, huurovereenkomst die door de verweerster zelf wordt ontkend, en 2) dat de oorspronkelijke eis in zijn geheel wordt afgewezen (vgl. Ber. Brussel, 30 jan. 1951, J.T. blz. 273).

RWANDEES RECHT OP HET UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR RECHTSVERGELIJKING

Rwanda, het land met de duizend heuvels, in het hart van Midden-Afrika, beleeft sinds twee jaar een belangrijke politieke en sociale revolutie. Niet alleen werd het land in 1962 onafhankelijk, maar de traditionele monarchie werd vervangen door een republiek, waar de politieke instellingen gekenmerkt zijn door een presidentieel stelsel (de President van de Republiek is tevens het hoofd van de regering).

Deze wijzigingen in het Rwandees staatsbestel gaan gepaard met een reusachtige normatieve activiteit van het Parlement. Rwanda wil een moderne, vooruitstrevende staat zijn; het wil een nieuwe wetgeving tot stand brengen, welke volledig beantwoordt aan de idealen van de politieke en sociale revolutie waaraan de gehele bevolking zeer gehecht is. Het land beschikt eilaas niet over voldoende juristen (in geheel Rwanda is er slechts één advocaat) en daarom werd, in het raam van de «technische bijstand», een beroep gedaan op buitenlandse adviseurs, die de jonge Staat zouden helpen bij de nieuwe rechtsschepping.

De heer J. P. Piérard, een oude vriend van het Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking, waar hij overigens gedurende geruime tijd navorser was en een zeer opgemerkt werk publiceerde m.b.t. de burgerlijke verantwoordelijkheid inzake het gebruik van kernenergie, werd aldus anderhalf jaar terug benoemd tot adviseur van de Rwandese Minister van Justitie, en hij heeft deze normatieve activiteit van zeer nabij kunnen volgen. Ter gelegenheid van een verlof in België heeft de heer Piérard de leden van het Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking vergast op een merkwaardige spreekbeurt over «Les tendances actuelles du droit rwandais». Dit gebeurde op 23 oktober, voor een bijzonder selekte vergadering waarop, benevens uitmuntende kenners van het Afrikaans recht en de Afrikaanse instellingen, ook leden van de Rwandese regering zomede de ambassadeur van Rwanda in België, en de ambassadeur van België in Rwanda, aanwezig waren.

* * *

Rwanda — aldus leidde Professor J. Limpens, Directeur van het Centrum, de spreker in — bekleedt een zeer belangrijke plaats in de juridische evolutie op het

Afrikaans vasteland, aangezien het aan de grens ligt van de landen, waarvan de rechtsinstellingen een sterk romanistische inslag hebben, en van die waar integendeel de «common law» een bijzondere invloed heeft gehad. De rechtsevolutie in dit land verdient derhalve de zeer aandachtige belangstelling van de comparatist.

Dat deze evolutie inderdaad bijzonder merkwaardig is, moge blijken uit het hiernavolgend (onvolledig) relaas van de uiterst boeiende voordracht van de heer Piérard.

* * *

Ten gevolge van de grondige eenheid van de bevolking (op gebied van ras, godsdienst, taal, enz.) geschiedde de overgang van de Rwandese «natie» naar de Rwandese «Staat» op een vlotte wijze, en kon het Parlement onmiddellijk overgaan tot de juridische formulering en uitwerking van de idealen der revolutie. Voorwaar, de Rwandese wetgever meent niet dat het «oude recht» volledig overboord moet worden gegooid. De bestaande wetgeving — aldus luidt artikel 108 van de Grondwet van 24 november 1962 — blijft van kracht, voor zover ze 1° niet door de Rwandese wetgever wordt afgeschaft, en 2° geen inbreuk maakt op de Rwandese grondwet.

Naast deze fundamentele bepaling, wordt een *sterke drang naar codificatie* waargenomen. Men wil, zoniet de bestaande wetgeving en het gewonterecht (dat vaak van monarchistische oorsprong is en een sterk feodale aard heeft) volledig afschaffen, die toch volledig in overeenstemming brengen met de huidige idealen van de Rwandese natie. Een vluchtig overzicht van de Grondwet moge aantonen welke de belangrijkste doelstellingen zijn: het primordiaal belang van de familie als cel van de samenleving, de promotie van de vrouw, de bescherming van de jeugd, uitbreiding van arbeids- en sociale wetgeving (incl. van het recht op staking, behoudens voor ambtenaren), enz. Merkwaardig zijn ook de volgende voorschriften van de Grondwet: om President van de Republiek te worden moet men ouder zijn dan 35 jaar, doch ook *jonger dan 60 jaar*; voorstellen van wet, welke door de Parlementsleden worden ingediend, worden niet in overweging genomen, wan-

neer ze ertoe strekken de Staatsinkomsten te vermeerderen i.p.v. te verminderen.

De heer Piérard gaf ook een overzichtelijk beeld van de *gerechtelijke inrichting in Rwanda*. Vóór de onafhankelijkheid — d.w.z. toen Rwanda, samen met Burundi, onder voogdij van de U.N.O. stond — was het gerechtelijk leven voor beide landen te Usumbura (in Urundi, thans Koninkrijk Burundi) gecentraliseerd. Rwandese rechtsonderhorigen moesten ettelijke honderden km reizen om naar de rechter te kunnen gaan. Welnu, de Rwandese wetgever heeft hierop willen reageren, en hij stuurt dan ook aan op een verregaande decentralisatie van de rechtsbedeling. Men wil de rechter naar het volk brengen, en niet omgekeerd. Er is 1 Opperste Gerechtshof (cfr. *infra*), één Hof van Beroep (bestaande uit twee kamers, welke elk op een verschillende plaats zetelen), 10 rechtbanken van eerste aanleg, 75 kantonrechters, 1 Krijgsraad, en weldra ook 1 rechtbank van Koophandel.

Op de 277 magistraten welke aan deze inrichting deelnemen, zijn er echter slechts twee *doctors in de rechten*! Daarbij komt nog dat het grootste gedeelte van de juridische documentatie bij de onafhankelijkheidsverklaring in Burundi is gebleven, zodat de Rwandese rechters waarlijk in zeer bezwarende omstandigheden dienen te werken. Hierbij zij echter opgemerkt dat de partijen bij een geding steeds het recht hebben om aan de rechtbank te vragen dat ze een beroep doet op een doctor in de rechten, die dan, a.h.w. als een *amicus curiae*, de rechter bijstaat in de oplossing van netelige rechtsvragen. De heer Piérard zelf trad vaak op als een zodanig *amicus curiae*, en hij wees erop hoe de niet-juridisch geschoolde Rwandese rechters hun taak van rechtsbedeling ernstig opnemen.

Wellicht is een zodanige decentralisatie van de rechtsbedeling niet volledig verantwoord, voor een land dat slechts zo weinig juristen telt. Doch men dient niet te vergeten dat deze decentralisatie een *reactie* is t.a.v. de pre-revolutionaire centralisatie te Usumbura. Anderzijds, bestaat thans een tendens om de bevoegdheid van bepaalde rechtbanken uit te breiden, en denkt men er ernstig aan, naar het Franse voorbeeld (spreker hield eraan de sterke invloed van het *modern* Frans recht in Rwanda te adstruëren), een «tribunal de grande instance» op te richten.

Het Opperste Gerechtshof (*Cour Suprême*) is een zeer bijzondere instelling. Het bestaat uit vijf secties, welke respectievelijk de volgende bevoegdheden hebben:

- leiding en controle van de hoven en rechtbanken;
- verbreking;
- constitutioneel hof dat de grondwettigheid der wetten toetst;
- Raad van State (administratie-afdeling);
- Rekenhof.

Het Hof wordt voorgezeten door een pas afgestudeerde doctor in de rechten, die tevens voorzitter is van elk der vijf secties. Voor de gezamenlijke secties bestaat één gemeenschappelijk Openbaar Ministerie.

Spreker meende dat dit log gevaarte een wezenlijke wederinrichting zou behoeven.

Hierna gaf de heer Piérard een overzicht van de bestaande codices, inzake burgerlijk en strafprocesrecht. Men streeft ernaar de proceduur zo summier mogelijk te houden, doch tevens wil de wetgever een zo volledig mogelijke rechtsbescherming verzekeren. Typisch is b.v., in strafzaken, het *dubbel beroep*. Wordt een rechtsonderhorige door de kantonrechter veroordeeld, dan kan hij tegen deze beslissing een beroep instellen, bij de correctionele rechtbank; wordt hem daar nog geen

voldoening gegeven, dan mag hij zich tot het Hof van Beroep richten, en daarna, in voorkomend geval, tot de afdeling «cassatie» van het Opperste Gerechtshof.

Buiten deze codices, heeft de Rwandese wetgever ook op talrijke andere gebieden gelegificeerd, b.v. inzake van: sociale wetgeving, mijnen en groeven, handelsregister, kiesstelsel, nationaliteit (de heer Piérard zelf werkte mee aan deze wetgeving, welke, om demografische redenen, zeer restrictief is), gemeentelijke inrichting, codex van de investeringen, belastingen, wiselcontrole, controle der banken, enz.

In voorbereiding zijn thans een *Burgerlijk Wetboek* (o.l.v. de Franse hoogleraar René David) en een *strafwetboek* (o.l.v. de Franse Procureur-Generaal J.Robert).

M.b.t. tot het B.W. moge worden opgemerkt dat het verbintenissenrecht door René David zelf wordt ontworpen, die destijds ook het Ethiopiëans verbintenissenrecht codificeerde; welnu, in dit vorig wetboek, wordt sterk de invloed van de «common law» waargenomen (die R. David overigens bijzonder wel kent) zodat het niet uitgesloten is dat het Rwandees verbintenissenrecht bepaalde elementen van de «common law» zal inhouden, hetgeen er kan toe leiden een unificatie tot stand te brengen tussen de romanistische en «common law»-invloeden in het Afrikaans recht.

Tot besluit van zijn schitterend betoog, meende de heer Piérard dat de bijzonderste trekken van het nieuw Rwandees recht de volgende zijn:

1. het streven naar een geschreven, gecodificeerd recht;
2. het behoud van het gewoonterecht in zoverre het geen politiek (feodale) kleur heeft;
3. het aanleunen bij het romanistische (inz. het modern Frans) recht.

* * *

Op deze voordracht volgde nog een boeiende gedachtenwisseling tussen spreker en Europese en Afrikaanse toehoorders. De blijvend-jonge voorzitter van het Centrum, *Professor Jean Dabin*, vertolkte de eenparige gevoelens van alle aanwezigen, waar hij de heer Piérard voor zijn merkwaardige «causerie» bedankte.

De heer Piérard heeft aangetoond dat hij niet alleen een bijzonder begaafd jurist is, maar ook een zeer enthousiast mens die erin geslaagd is zijn enthousiasme voor de begeesterende taak, welke hij in dit jonge land van het opgroeiend Afrika mag verrichten, aan zijn toehoorders mede te delen. Hiervoor weze hij van harte bedankt.

Op deze voordracht volgde een — zoals steeds op het Centrum — zeer geslaagde receptie, waarop nog duchtig werd nagekaart over verschillende trekken van het Rwandees recht.

Het I.C.R.V. mag — dit wordt ten andere een gevestigde traditie — terug op een bijzonder wel geslaagde vergadering bogen.

Guy SCHRANS,
Assistent aan de Rijksuniversiteit Gent,
Navorser bij het I.C.R.V.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BOEKBESPREKING

Literatuur over de gemeenteverkiezingen

De gemeenteverkiezingen zijn voorbij, maar talrijk zijn nog de betwistingen die zullen moeten opgelost worden aangaande deze verkiezingen door de Bestendige Deputaties en eventueel door de Raad van State.

Wij achten het dan ook nuttig de aandacht te vestigen op twee publicaties in het Nederlands, die het mechanisme van de gemeenteverkiezingen uiteenzetten en die tevens vooral hun aandacht hebben gewijd aan de administratieve rechtspraak betreffende de vele betwistingen die zich reeds hebben voorgedaan.

Eerst:

Fernand Debaedts. — Gemeenteraadsverkiezingen. Administratief Lexicon. Brugge, 1964. 107 blz.

De heer Fernand Debaedts, substituut-auditeur-generaal bij de Raad van State, was bijzonder bevoegd om deze stof te doorgronden, daar het in de laatste jaren de Raad van State is die in laatste aanleg te oordelen heeft over heel het contentieux van de gemeenteverkiezingen.

Zijn verhandeling is verschenen in het Administratief Lexicon en vormt een uitgebreide monografie van meer dan 100 bladzijden over twee kolommen kleine druk.

Het tractaat bevat zakelijk en volledig commentaar over alle bepalingen van de gemeentekieswet en bespreekt de vereisten van kiesgerechtigdheid en van kiesbaarheid, de taken van overheidsorganen in verband met het inrichten van de gemeenteverkiezingen, de organisatie van stembureaus en stemopnemingsbureaus, de voordracht van de kandidaten en de voorbereiding van de verkiezing, waarbij wordt uitgeweid over de vrijheid van stemming en de kiespropaganda met verwijzing naar de rechtspraak desaangaande.

Na de beschrijving der stemverrichtingen en der stemopneming handelt de auteur over de algemene telling en zetelverdeling, om dan uitvoerig de geldigverklaring der verkiezing en het beslechten van geschillen na te gaan. Daarbij wordt voortdurend verwezen naar de jurisprudentie van de Bestendige Deputaties en van de Raad van State.

Eindelijk wordt in een laatste hoofdstuk de aandacht gevestigd op het vóórtijdig einde van het mandaat van een gemeenteraadslid, de vervallenverklaring en de onverenigbaarheden. Dit alles wordt gevolgd door een uitvoerige bibliografie.

Het is een verhandeling die uitmunt door klaarheid en overzichtelijkheid en die een schat geeft van verwijzingen naar de administratieve rechtspraak, zodat zij voortdurend zal dienen gebruikt te worden bij het behandelen van de geschillen die thans zullen dienen opgelost.

Het werk is een voortreffelijke aanwinst voor het Administratief Lexicon.

Jacques Putzeys, met de medewerking van Martin Denys. — Commentaar op de gemeentekieswet, met aantekeningen uit de rechtspraak van de Raad van State. — Uitgeverij voor Gemeenteadministratie, Heule 1964. 127 blz.

Beknoper doch zeer degelijk is het boekje dat door de heren J. Putzeys en M. Denys over hetzelfde onderwerp werd gepubliceerd.

De behandeling is meer synthetisch doch geeft ook zeer talrijke verwijzingen naar de administratieve rechtspraak, vooral deze van de Raad van State.

Het werkje is uiterst geschikt als eerste oriëntatie voor het behandelen van betwiste problemen en het vormt een voortreffelijk richtsnoer voor de practijk.

R.V.

Nationale Arbeidsraad. — Verslag van de secretaris over de Activiteit van de Raad 1962-1963. — Brussel 1964, 356 blz.

Het activiteitsverslag van de Nationale Arbeidsraad over de jaren 1962-1963 is zopas verschenen. Het is een lijvig boekdeel dat ongeveer 350 bladzijden telt en waarin o.m. de teksten van de bijzonderste adviezen zijn opgenomen, die tijdens de beschouwde periode werden uitgebracht.

In zijn voorwoord verheugt Voorzitter Cyriel De Swaef er zich over dat alle belangrijke wetsontwerpen inzake arbeidswetgeving aan de Raad voor advies worden overgelegd en dat aldus het praktisch nut van advieswinning bij de hoogste interprofessionele instelling werd ingezien.

De Secretaris, de heer Gilbert De Broeck, wijst op de intense activiteit die het gevolg van deze raadplegingen is geweest. De huidige Minister van Tewerkstelling en Arbeid heeft inderdaad de modernisering van een hele reeks arbeidswetten aangepakt, wat uiteraard meebracht dat aan de Raad een zeer uitgebreide stof werd voorgelegd.

Voorts herinnert de Secretaris er aan dat ook op het terrein van de sociale verzekeringen verschillende adviezen werden uitgebracht op verzoek van de Minister van Sociale Voorzorg.

Het meest verheugend is voor hen evenwel het feit dat, op enkele uitzonderingen na, de adviezen een positief gevolg hebben gehad in de vorm van wetten of koninklijke besluiten.

* * *

Het verslag is volgens het gewone schema der vorige verslagen opgevat.

In het hoofdstuk 'sociale verzekeringen' komen de adviezen voor betreffende de verzekering arbeidsongevallen en de verzekering beroepsziekten. In de wet van 24 december 1963 betreffende de schadeloosstelling wegens beroepsziekten werd in ruime mate rekening gehouden met de voorstellen die in de Nationale Arbeidsraad werden gedaan.

De rubriek 'collectieve professionele verhoudingen' bevat adviezen in verband met de verkiezingen in de ondernemingsraden en de comités voor veiligheid en hygiëne. Er is eveneens sprake van de wijziging van het nationaal akkoord van 16 juli 1958 betreffende de werking en de opdrachten van de ondernemingsraden.

Onder het hoofdstuk 'individuele arbeidsverhoudingen' is het advies gerangschikt tot wijziging van de wetten op de arbeidsovereenkomsten en op het gewaarborgd weekloon, waardoor het voordeel van het gewaarborgd weekloon wordt uitgebreid tot sommige categorieën werknemers en waardoor een oplossing wordt gegeven aan sommige toepassingsmoeilijkheden van de wet op het gewaarborgd weekloon.

Voor de jaarlijkse vakantie dient in de eerste plaats te worden vermeld het nationaal akkoord van 12 april 1962 betreffende de dubbele betaling van de tweede vakantieweek. In een later advies stelt de Raad voor dit conventioneel stelsel in de wet op te nemen.

Het hoofdstuk 'arbeidsbescherming en -reglementering' bevat het belangrijk advies over de herziening van de wet van 14 juni 1921 tot invoering van de acht-urendag en de achtenveertigurenweek. De Raad had

inzonderheid aangedrongen op de invoering van een soepel stelsel van afwijking van de normale arbeidsduur, daar waar de omstandigheden het noodzakelijk maken.

In het hoofdstuk «Varia» is er o.m. sprake van het advies over het ontwerp tot wijziging van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vrede-tijd dat de Raad heeft uitgebracht, toen hij geconsulteerd werd over drie werken betreffende de handhaving van de orde.

* * *

Benevens zijn consultatieve opdrachten, die hem door zijn organieke wet werden verleend, werd de Nationale Arbeidsraad o.m. nog betrokken bij de activiteit van de Studiecommissie inzake rust- en overlevingspensioenen. Voorzitter van deze Commissie is de voorzitter van de Nationale Arbeidsraad en het Secretariaat wordt waargenomen door het Secretariaat van de Nationale Arbeidsraad. In het activiteitenverslag van de Nationale Arbeidsraad wordt derhalve ook een hoofdstuk gewijd aan de activiteiten van de Studiecommissie inzake rust- en overlevingspensioenen. Er wordt gewezen op het interimadvies dat de Commissie heeft uitgebracht over de cumulatie van een ouderdomspensioen met de inkomsten van een beroepsarbeid en over het verslag betreffende de eventuele invoering van een stelsel van basispensioenen.

* * *

Uit de chronologische en analytische tabellen die in het verslag voorkomen blijkt, dat de Raad in de jaren 1962-1963 31 adviezen heeft uitgebracht. Vanaf 1953 tot 1963 bracht hij in totaal 186 adviezen uit t.w. 144 op verzoek van de Uitvoerende Macht, 3 op verzoek van de Wetgevende Macht en 39 uit eigen beweging. Aan 136 van deze adviezen werd een conform gevolg gegeven in een wet of een koninklijk besluit, terwijl een tiental adviezen geen directe aanleiding gaven tot het nemen van wettelijke of reglementaire bepalingen. Op 31 december 1963 waren er nog 38 adviezen, verscheidene van recente datum, die nog geen gevolg hadden gekregen.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Plechtige openingszitting

De Vlaamse Conferentie der balie van Antwerpen heeft op schitterende wijze haar plechtige openingszitting gehouden. Het aantal hoogwaardigheidsbekleders en hoge magistraten, die de zitting bijwoonden, was bijzonder talrijk en een uitgelezen publiek vulde de Assisenzaal.

De heer Minister van Justitie, P. Vermeylen, had er aan gehouden de zitting met zijn tegenwoordigheid op te luisteren.

Stippen wij vooral aan dat vertegenwoordigers van de balies der zes landen van de E.E.G. op de zitting aanwezig waren. Het was de eerste maal in de geschiedenis der Vlaamse Conferentie dat een afgevaardigde der Italiaanse balie de openingszitting bijwoonde. Daarnaast bemerkten wij de dekens van talrijke Nederlandse balies, de afgevaardigde van de stafhouder van de Orde der Advocaten bij het Hof te Parijs met twee

secretarissen van de Conférence du Stage, de stafhouder van Luxemburg alsmede een afgevaardigde van de Rechtsanwaltskamer uit Keulen.

De voorzitter der Conferentie, Mr. Karel Ferdinand, heeft in zijn inleidende rede op uiterst originele wijze de aanwezigen welkom geheten. Hij heeft gebroken met de saaie traditie van één voor één elke voorname aanwezige de gebruikelijke lofwoorden toe te richten, doch heeft in een diepgevoelde rede al de aanwezigen globaal bedankt voor hun belangstelling voor de werkzaamheden van de Conferentie.

Wanneer hij de vertegenwoordigers der vreemde balies welkom heette richtte hij zich in hun eigen taal tot de gedelegeerde confraters en vond hij in het Frans, in het Duits en... in het Italiaans voortreffelijke termen om hen te begroeten. De Italiaanse speech van de voorzitter werd door al de aanwezigen op luid applaus onthaald.

De voorzitter kondigde ook de resultaten aan van de Herman De Jongh-prijskamp en van de pleitwedstrijd ingericht door het Verbond der Belgische Advocaten. In het eerste tornooi zegevierde Mr. Magda Claesen, terwijl te Brussel Mr. Leo Dreessen de palm wegkaapte. Het succes van beide laureaten werd warm toegejuicht.

De voorzitter stelde dan de feestredenaar voor, Mr. Jef Van den Heuvel, die als onderwerp van zijn rede had gekozen «Louis Franck». Schitterend onderwerp en prachtige rede!

Mr. Van den Heuvel gaf een levensschets van de beroemde advocaat en deed voortreffelijk zijn onschatbare verdiensten uitkomen, zowel in het midden van de advocatuur als op het gebied van het internationaal zeerecht, in de politiek en het financiewezen. Hij schilderde een merkwaardig beeld van de mens, waarbij ook enkele kleinere kanten niet vergeten werden, maar waar de uitzonderlijke verdiensten en de hoge gaven zo sterk domineerden dat Louis Franck voorzeker een van de machtigste persoonlijkheden geweest is niet enkel van de Antwerpse balie, maar van de internationale rechtswereld.

Aan het slot van zijn rede knoopte spreker enkele beschouwingen vast over het taalvraagstuk, namelijk wat betreft de kennis der tweede taal voor de Vlaamse elite, die, na de voordracht, het voorwerp zouden zijn van interessante gedachtenwisselingen tussen de confraters.

Deze rede, waarvan onze lezers de tekst in het tegenwoordig nummer zullen vinden, werd uitgesproken met een beheerste welsprekendheid, in een voortreffelijke taal en wist het publiek onafgebroken te boeien.

Nadat de toejuichingen bedaard waren, sprak de heer Stafhouder Mr. A. Lilar, de traditionele repliek uit, waarin hij de verdiensten van de openingsredenaar onderstreepte en op zijn beurt hulde bracht aan de uitzonderlijke persoonlijkheid die Louis Franck geweest is voor de Antwerpse balie en voor de internationale wereld van het zeerecht.

Hij bracht piëteitvol hulde aan de confraters die ons in de loop van het vorige gerechtelijk jaar waren ontvallen en richtte uiteindelijk een bezielende toespraak tot de jongeren aan de balie, wie het gegeven is in deze uitzonderlijke tijd de hoge waarden van recht en rechtvaardigheid te verdedigen.

Na de feestzitting hielden Mevrouw en Mr. Karel Ferdinand een schitterende receptie in de salons van het Huis Osterrieth, die door talrijke genodigden werd bijgewoond en waar een select gezelschap nog lang napraatte over de prachtige openingszitting.

's Avonds had in het Century Hotel het traditioneel

banket plaats, waarop niet minder dan dertien tafeldevoeringen werden uitgesproken, en waarna de reuften andermaal eer deden aan hun hoge reputatie.

R. V.

Conferentie der Jonge Balie te Leuven

De plechtige openingszitting van de Conferentie van de Jonge Balie te Leuven zal plaats hebben op zaterdag, 14 november a.s., te 15 uur, in de zaal van de Correctionele Rechtbank te Leuven.

Mr. Zeger G. M. van Hee Jr. spreekt in zijn openingsrede over « Cambacères ».

MEDEDELINGEN

Parlementaire vraag

In ons nummer 5 van 4 oktober j.l. verscheen de parlementaire vraag, gesteld aan de Heer Minister van Justitie door de Heer F. Vandamme.

Wij delen thans hieronder het antwoord mede van de Heer Minister met de reproductie van de tekst der vraag.

* * *

Vraag :

Praktisch alle rechtbanken van het land nemen één of meer abonnementen op het weekblad *Journal des Tribunaux*. Uit peilingen blijkt dat het aantal abonnees op het *Rechtskundig Weekblad* in de franstalige rechtbanken onbeduidend is.

Teneinde eenheid van rechtspraak over het gehele land te bevorderen, en meteen contacten en onderling begrip te stimuleren, schijnt het zeer wenselijk de franstalige rechtskundige tijdschriften aan de franstalige rechtbanken zoveel mogelijk te verspreiden.

Welke maatregel nam de heer Minister in dat verband? Kan hij de besteding der kredieten in deze zin beïnvloeden?

* * *

Antwoord : De zorg zich op rechtskundige tijdschriften te abonneren wordt aan de rechterlijke overheden overgelaten, daar deze best kunnen oordelen over het nut dat een publicatie voor hen vertoont.

Een krediet voor de aankoop van rechtskundige werken en de intekening op abonnementen, wordt jaarlijks ter beschikking van de rechterlijke overheden gesteld.

Bij uitzondering, verstrekt mijn Departement rechtstreeks een abonnement op rechtskundige tijdschriften, doch meestal in beperkte mate.

Indien de rechterlijke overheden van oordeel zijn dat een tijdschrift, gesteld in een andere landstaal dan die welke door hun rechtsmacht gebedigd wordt, onder meer, voor de bevordering van de eenheid in de rechtspraak, nuttig zou zijn, staat het hun vrij zich op het tijdschrift te abonneren, ten laste van het te hunner beschikking gestelde krediet.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jg. 1964, nrs. 7-8 :

Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jg. 1964, nr. 9 :

Vreemdelingenpolitie (vervolg). — Bezoldigingen. — Financiën (gemeent-).

Nederlands Juristenblad, jg. 1964, nr. 35 :

Meulenbelt-Groenendaal W.J. (interniste) en Meulenbelt J. (arts), Kanttekeningen bij het voorlopig verslag wetsontwerp wijziging Krankzinnigenwet. — Rood-De Boer M., Treden naar volwassenheid. — Jansma K., De International Law Association te Tokio. — Polak N.J., Technische wetenschap aan de Universiteit.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1964, nr. 4831.

De Bruijn A.R., Het verhaalsrecht van de eerste hypotheekhouder (I). — Boekbespreking door Kinga Boltjes H., De Krankzinnigenwet van 1884, dissertatie van Mr. A.M. Mooy. — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak : Internationaal Privaatrecht (II).

Journal des Tribunaux, jg. 1964, nr. 4461 :

La Haye M. et Vankerckhove J., Louage des choses.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1964, nr. 8 :

Article 1384 : Choses. — Abus de Droit. — Resp. pouv. publics. — Resp. profess., Commerçants. — Circ. Routiers, Régl. gén. — Domm. — Int., Lésion physique. — Act. en rep., Compétence. — Ass. en gen. — Ass. Accident., Ass. responsabilité. — Acc. Trav., Lois coordonnées.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat, jg. 1964, nrs 20804 to 20813 :

Scaileur C., Les renseignements erronés donnés par les agents des services fiscaux engagent-ils la responsabilité de l'Etat?

Revue l'Administration, jg. 1964, nr. 10 :

M.V., Compétence administrative et judiciaire, Bibliographie. — Anciens combattants. — Fonctionnaires communaux et provinciaux. — Assistance publique et domicile de secours. — Baux à loyer et baux ruraux. — Commissions d'assistance publique. — Droit international. — Communiqués. — Etat civil. — Loi communale. — Loi électorale communale. — Police communale. — Responsabilité. — Traitements et pensions. — Cultes. — Voirie et constructions. — Compétence administrative et judiciaire. — Revue de la jurisprudence.

Mouvement Communal, jg. 1964, nr. 9 :

Editorial. — In Memoriam. — Bosman et Stine L., Des soins urgents. — L'Hopital de demain. — La délivrance des permis de conduire un véhicule automobile.

Recueil Dalloz, jg. 1964, nr. 33 :

Esmein P., Le nez de Cléopâtre ou les affres de la causalité.

Archiv des öffentlichen Rechts, jg. 1964, nr. 3 :

Rüfner W., Zur Bedeutung und Tragweite des Artikels 19 Abs. 3 des Grundgesetzes (Anwendbarkeit der Grundrechte auf juristische Personen. — Hames W., Die Gewissenfreiheit im Grundgesetz. Eine Erweiterung. — Ipsen K., Zur Rechtsnatur des Tarifs der Bundesbahn. Ein Beitrag zum Problem der Wahrnehmung hobeitlicher Aufgaben in privatrechtlichen Formen.